O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI

ҚУТЛУҒ ҚАДАМИНГГА ҚУЛЛУҚ, НАВРЎЗИМ!

МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ
MILLIY TIKLANISH
ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ГАЗЕТА
1995 йил 10 июндан чиқа бошлаган
2008 йил 19 МАРТ Чоршанба
11-12 (448-449)-сон

Дилларни орзиқтириб, куттирган кўкламойининг ташрифи ён-атрофни гулга буркади. Изғиринли кунларда яхлаб қолган далалару боғларда яшил майсалар бўй кўрсатди, дарахтлар гулдор кўйлак кийди, шаҳарнинг сершовқин кўчаларига ҳам файз кирди. Айниқса, қишлоқлар ўзгача чирой очди. Ариқ бўйларида сабза урган ялпизу момақаймоқлар баҳор келганига бизни яна бир бор ишонтиргиси келаётганга ўхшайди. Ўрик гулларининг ифори кўнгилни эркалайди.

Сарин шаббода эсиб, сизни шаҳдамроқ бўлишга, уйғонишга ундайди. Узун сочли малакдек чирой очиб турган мажнунтолларга, гуллаб-яшнаб бораётган дов-дарахтларга қўшилиб очилиб-сочилиб яшагингиз келади.

Кунлар илиб, исиб қолганидан уйда ўтиргингиз келмай қолгани рост. Бободеҳқонлар тупроққа барака уруғларини қадашмоқда. Юртимизнинг кўпгина бурчакларида Наврўз тантаналари бошланиб кетган. Кўпкари-ю миллий кураш, халқ ўйинлари ёшу қарини даврага чорлайди. Дошқозонларни тўлдириб қанаётган сумалагу ҳалимларни айтмайсизми?! Эҳ, бу фаслни яхши кўрмаган одам топилмаса керак дунёда!

Келинг, баҳорнинг ўзидек сулув байрам Наврўзи оламни муносиб кутиб олайлик. Зеро, бу байрам йилбоши, янги куннинг, янгиликларнинг бошланишидир! Барчамизга бу қутлуғ байрам муборак бўлсин!

ҲАМКОРЛИК АЛОҚАЛАРИ КЕНГАЯДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Бирлашган Араб Амирликларига расмий ташрифининг иккинчи куни Абу-Даби марказидаги шайх Зоид бин Султон Ол Наҳаён мақбарасига ташриф буюрди.

1971-2004 йиллар давомида Бирлашган Араб Амирликларига раҳбарлик қилган бу арбоб мазкур давлатнинг ташкил топиши, мустақилликка эришиши ва ривожланишига ғоят катта ҳисса қўшган. Унинг халқаро майдондаги нуфузи ҳам жуда юқори эди.

Ислом Каримов мақбара ёнида барпо этилган масжидни ҳам кўздан кечирди.

Шундан сўнг, мамлакатимиз раҳбари Дубай шаҳрига келди.

"Заабил" саройида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов билан Бирлашган Араб Амирликлари вице-президенти, Бош вазири, Дубай Амирлиги ҳокими шайх Муҳаммад бин Рошид Ол Мактумнинг учрашуви бўлиб ўтди.

Ислом Каримов Дубай Амирлиги Бирлашган Араб Амирликларининг ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий ҳаётида муҳим ўрин тутишини, Ўзбекистон билан ҳамкорликни фаол ривожлантираётганини таъкидлади.

Шайх Муҳаммад бин Рошид Ол Мактум Ўзбекистон Республикаси Бирлашган Араб Амирликларининг Марказий Осиёдаги энг ишончли шерикларидан эканлигини, ушбу ташриф ўзаро муносабатларни янги мазмун билан бойитишга хизмат қилишини алоҳида қайд этди.

Суҳбат чоғида мамлакатларимиз ўртасидаги савдо-иқтисодий ҳамкорликнинг бугунги ҳолати ва истиқболлари, ҳамкорликда амалга оширилаётган лойиҳаларнинг ижроси, янги лойиҳаларни тузиш имкониятлари билан боғлиқ масалалар юзасидан атрофлича фикр алмашилди.

Шу билан Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Бирлашган Араб Амирликларига расмий ташрифи якунига етди. Ташриф асносида мамлакатларимиз ўртасида хавфсизлик, атроф-муҳит муҳофазаси, сайёҳлик, савдо-иқтисодий ва техникавий ҳамкорлик, қимматли қоғозлар бозори, савдо-саноат ҳамда илм-фан ва маданият муассасаларининг ҳамкорлигини назарда тутувчи қатор ҳужжатлар имзоланди. Бу икки томон учун ҳам манфаатли бўлган ўзаро муносабатларнинг янги босқичи бошланганидан далолат беради.

Анвар БОБОЕВ,
ЎзА махсус мухбири.
Тошкент — Абу-Даби — Дубай — Тошкент.

БАА МАТБУОТИ ТАШРИФ ҲАҚИДА

Бирлашган Араб Амирликлари оммавий ахборот воситалари Президент Ислом Каримовнинг ташрифини кенг ва изчил ёритиб бормоқда.

Абу-Даби, 18 март. (ЎзА махсус мухбири Анвар БОБОЕВ хабар қилади.)

"Ал-Иттиҳод" ва "Ал-Баян" газеталарида 18 март куни "Халифа Ўзбекистон раҳбари билан икки мамлакат ўртасидаги алоқаларни мустаҳкамлаш масалаларини муҳокама қилди", "Муҳаммад бин Зоид Ўзбекистон-БАА алоқаларини янада ривожлантириш зарурлигини таъкидламоқда", "Ўзбекистон — БАА муносабатлари мустаҳкамланмоқда", "Ўзбекистон ва БАА ташқи ишлар вазирларининг учрашуви", "Ўзбекистондаги ислом ёдгорликлари фотокўргазмаси" мавзуида мақолалар чоп этилди. "БАА Президенти олий мартабали меҳмонни кутлар экан, Ўзбекистон билан дўстона муносабатларни мустаҳкамлаш тарафдори эканини, ўзаро ҳамкорликни ривожлантириш икки мамлакат манфаатларига хизмат қилишини таъкидлади. Ўз навбатида Президент Ислом Каримов Ўзбекистон БАА билан иқтисодий ва сармоявий соҳада ҳамкорликни ривожлантириш тарафдори эканини қайд этди", дейилади дастлабки мақолада.

Ислом Каримовнинг Абу-Даби Амирлиги валиаҳди билан учрашувига бағишланган мақолада Муҳаммад бин Зоид Ол Наҳаён ушбу тарихий ташриф Ўзбекистон — БАА муносабатларини ривожлантиришда муҳим аҳамият касб этишини таъкидлагани келтирилган. Валиаҳд икки мамлакат ўртасида делегациялар алмашуви амалиётини изчил давом эттириш зарурлигини қайд этган.

БАА матбуоти ташриф асносида икки томонлама ҳужжатларни имзолаш маросими бўлиб ўтганини ёзди, улар тўғрисида ахборотлар берди. Шунингдек, 2008 йил 18 март куни Абу-Даби маданият марказида Ўзбекистондаги ислом маданияти ёдгорликларига бағишланган фотокўргазма очилганини хабар қилди. Газеталарда қайд этилганидек, "очилиш маросимида марказ раҳбари Абдулла ал-Амрий бу кўргазма икки мамлакат ўртасида маданий ва гуманитар алоқаларни янада ривожлантиришга хизмат қилади деди".

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Меҳнат ва ижтимоий масалалар қўмитаси ҳамда ЮНИСЕФ ҳамкорлигида республикамизда йод танқислиги бўйича олиб борилаётган ишлар, соҳада қонун устуворлиги, бугунги кунда йодланган туз ишлаб чиқариш тизимидаги корхоналар фаолияти натижалари, мутасадди ташкилотлар олдида турган вазифаларга бағишланган давра суҳбати бўлиб ўтди. Унда парламент қуйи палатаси Спикери ўринбосарлари Аслиддин РУСТАМОВ, Адҳам ШОДМОНОВ, Меҳнат ва ижтимоий масалалар қўмитаси раиси, юридик фанлари доктори Илҳом НАСРИЕВ ва депутатлар иштирок этишди. Биз қуйида тадбир қатнашчиларидан бир нечасининг фикр-мулоҳазаларини газетхонлар эътиборига ҳавола этяпмиз.

ЙОД ТАНҚИСЛИГИ МУАММОСИ

уни бартараф этиш долзарб вазифа

Давра суҳбатини Ўзбекистон Туз ишлаб чиқариш ассоциацияси раиси ўринбосари Ғайбулло Ҳамроқулов кириш сўзи билан очиб, бугунги кунда аҳолини йод етишмаслиги ҳолатларидан муҳофаза қилиш борасида олиб борилаётган ишлар ҳақида гапирди.

— 1999 йилдаги Бутунжаҳон Соғлиқни сақлаш ташкилоти маърузасида дунёнинг 130 давлатида йод танқислиги ҳолатлари мавжудлиги таъкидланган эди. Ош тузини йодлаш ёрдамида бир йилда дунё бўйича 12 миллиондан ортиқ чақалоқларда ақлий заифликнинг олди олинади. БМТ Бош Ассамблеясининг 1990 йил май ойида ўтказилган болаларга бағишланган махсус сессиясида ош тузини йодлаш ёрдамида йод етишмаслиги ҳолатларини 2000 йилгача бартараф қилиш келишиб олинган бўлиб, бу келишувга бизнинг давлатимиз ҳам қўшилган. Маълумки, инсоннинг йод элементига бўлган бир кунлик эҳтиёжи 100-200 мкг.ни ташкил этиб, бутун ҳаёти мобайнида у атиги 3-5 грамм — битта чой қошиқ миқдорида йод истеъмол қилади. Йодга бўлган кунлик эҳтиёж янги туғилган чақалоқлар ва 12 ойгача бўлган гўдаклар, 2-6 ёшли болалар, 7-12 ёшли мактаб ўқувчилари, 12 ёшдан катталар, ҳомиладор ва эмизикли аёллар учун ҳар хил бўлади. Йодга бой ва етарли бўлган минтақаларда, яъни Япония, АҚШ, Норвегия, Швеция каби мамлакатларда бу муаммо табиий йўл билан ҳал этилган.

Атроф-муҳитда йод етишмаслиги ҳолати ўрта ва оғир даражада бўлган ҳудудларда эса меъёридан кам миқдорда йод истеъмол қилиниши ҳомиладор аёлларда қалқонсимон безнинг катталашувига ва ёйма заҳарсиз буқоқнинг пайдо бўлишига, унинг ривожланишига олиб келади. Ҳомиладор она организмида етарли ва тўла миқдорда йод бўлмаслиги ҳомила танасида ҳам йод етишмаслиги ҳолатини келтириб чиқаради. Натижада ҳомилада ҳам буқоқ пайдо бўлиб, у боланинг ақлий ва жинсий ривожланишига ўз таъсирини кўрсатади. Бу нуқсон охир-оқибатда эндемик кретинизм касаллигини келтириб чиқаради. Йод етишмовчилиги касалликлари айни пайтда ҳам дунёнинг кўп минтақаларида муҳим муаммо саналади. Биргина мисол: 1994-2000 йиллар оралиғида ривожланган Европа давлатлари, масалан, Олмонияда мактабгача ва мактаб ёшидаги болалар ўртасида буқоқ эндемияси 40 фоизга ўсган, бир қатор аҳоли пунктларида яшаётган аёллар орасида 64,7 фоизга, эркакларда 53,3 фоизга тенглиги кузатилган. Ушбу ҳолат профилактикаси учун молларга бериладиган қишлоқ хўжалик емларининг йодланганлиги бўйича ўтказилган чора-тадбирлар (1 кг. емга 10 мг. йод қўшиш) сутдаги йод миқдорини 4-5 баравар кўпайтирган. Ушбу тадбир Олмонияда йод етишмовчилиги касалликларини тез ва тўла бартараф этиш учун туртки бўлган.

Осиё мамлакатлари — кучли йод танқислиги зонасига кирадиган Хитой, Монголия, Индонезия, Ҳиндистон ва бошқа давлатларда ҳам ушбу муаммо мавжуд. Дунё бўйича профилактика йод моддаси кенг тарқалган ва истеъмол қилинадиган озиқ-овқат маҳсулотлари таркибига ош тузи орқали киритиш билан амалга оширилади. "Йод етишмаслиги касалликлари профилактикаси тўғрисида"даги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг қабул қилиниши мамлакатимизда ушбу соҳадаги муносабатларни тартибга солиш йўлидаги муҳим қадам бўлди.

Давра суҳбати

Илҳом НАСРИЕВ:

— Табиийки, кўпчиликда йодлаш учун нега айнан ош тузи танлаб олинган, деган савол туғилади. Биринчидан, ош тузи жамиятнинг барча қатламлари томонидан, ижтимоий-иқтисодий келиб чиқишидан қатъи назар, деярли бир хил миқдорда ва доимий равишда истеъмол қилинадиган озиқ-овқат маҳсулотларидан бири саналади. Ош тузига қўшилган йод каби микронутриент йил давомида аҳоли томонидан бир хил миқдорда қабул қилинади. Иккинчидан, бошқа озиқ-овқат маҳсулотларидан фарқли равишда ош тузини ишлаб чиқариш марказлаштирилган ҳисобланади ва ош тузини йодлаш (калий йодид ёки йодат калий ёрдамида) хавфсиз ва оддий усул ҳисобланади. "Йод етишмаслиги касалликлари профилактикаси тўғрисида"ги қонуннинг 3-моддасида "йодланган туз — ишлаб чиқариш жараёнида йод билан бойитилган ош тузи" сифатида белгиланган. Йод етишмаслиги касалликлари профилактикаси соҳасидаги давлат сиёсати ушбу соҳадаги қонун ҳужжатларини такомиллаштиришдан тортиб, истеъмол бозорини қонунда белгиланган озиқ-овқат маҳсулотлари билан тўлдиришга қаратилган иқтисодий, ҳуқуқий ва ташкилий чора-тадбирларни амалга ошириш, соҳага тегишли маҳсулотларнинг сифати ва хавфсизлиги, уларни сақлаш шароитлари устидан давлат назоратини амалга ошириш, болалар ва туғиш ёшидаги аёлларни таркибида йод бўлган препаратлар билан таъминлаш тадбирларини ва қонунда белгиланган бошқа чораларни амалга оширади.

Қўмитамиз аъзолари ушбу қонун лойиҳаси устида самарали фаолият кўрсатди. Ўтган йили қабул қилинган мазкур ҳужжат бир йил мобайнида қандай ишлади? Йод етишмаслиги касалликлари профилактикаси соҳасида ваколатли давлат органларининг фаолияти қандай йўлга қўйилди? 2006 йилда ўтказилган мульти индикаторли кластер тадқиқот натижаларига кўра, 54 фоизга яқин уй хўжаликларида йодланган туз ишлатилар экан. Стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаш агентлигининг йод етишмаслиги касалликлари профилактикаси соҳасидаги ваколатлари йодланган туз ва йодланган озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқариш ҳамда қайта ишлашга тааллуқли давлат стандартларини тасдиқлаш билан бирга, хўжалик юритувчи субъектлар томонидан стандартларнинг мажбурий талабларига риоя этилиши устидан давлат назоратини амалга оширади. Бироқ амалиётда йодланмаган ош тузининг истеъмолга чиқиб кетаётган ҳолатлари ҳам ҳеч кимга сир эмас. Ёки сертификат олмасдан фаолият юритаётган субъектлар... Ёки республикамиздаги ош тузи ишлаб чиқариш корхоналари томонидан йодат калийсини етарли миқдорда сотиб олмаслик каби ҳолатлар ва ёки бошқа масалалар ҳар биримиздан қонун ижроси мониторингини изчил юритишимизни талаб қилади.

Давоми 2-бетда

Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси Марказий кенгашининг Раёсат йиғилиши бўлиб ўтди. Унда Раёсат аъзолари, ЎзМТДПнинг Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракцияси аъзолари, партия Марказий кенгаши девони ходимлари ва вилоят кенгаши раислари иштирок этди. Йиғилишни парламент қуйи палатаси Спикери ўринбосари, ЎзМТДП Марказий кенгаши раиси Хуршид Дўстмуҳамедов олиб борди.

КОНСТИТУЦИЯВИЙ ҚОНУН:

ВАЗИФА, МАСЪУЛИЯТ, НАТИЖА

Раёсат йиғилишида партия ҳаётига оид бир қатор муҳим масалалар муҳокама этилди. Хусусан, вилоят ва туман кенгаши раҳбарлигига кадрлар захирасини яратиш бўйича амалга оширилаётган ишлар кўриб чиқилди. Президентимиз ташаббуси билан қабул қилинган "Давлат бошқарувини янгилаш ва янада демократлаштириш ҳамда мамлакатни модернизация қилишда сиёсий партияларнинг ролини кучайтириш тўғрисида"ги Конституциявий қонун сиёсий партияларга давлат ва жамият қурилишида фаол иштирок этиш имконини берди. Бу албатта, ҳар бир партиядан ташаббускорлик, аҳоли орасидаги таъсири ҳамда масъулиятини ошириш, кадрлар бўйича ўз сиёсатини янада такомиллаштириш зарурлигини тақозо қилмоқда.

Раёсат йиғилиши

Хўш, партия кадри қандай билим ва мавқега эга бўлиши керак? Аввало, у партия ҳаётини яхши билиш билан бирга, ижтимоий-сиёсий ҳаётда фаол иштирок этишга тайёр бўлиши, давлатимиз томонидан олиб борилаётган сиёсатни чуқур тушуниши лозим. Шунингдек, мунтазам равишда ўз масъулиятини, билим даражасини ошириб бориши ҳам зарур. Партиянинг мақсад ва вазифаларини амалга ошириш, аҳоли кенг қатлами орасида нуфузга эга бўлишда табиийки, кадрларнинг ўрни катта. Аммо, ҳамма жойда ҳам ҳудудий кенгаш раислигига тажрибали, партия ишини яхши биладиган кадрлар захираси яратилган деб бўлмайди. Масалан, Андижон, Бухоро, Жиззах вилоят партия кенгашлари бу масалада фақат халқ таълими бўлими ходимлари билан чекланиб қолмоқда. Навоий вилоятида эса кадрлар захирасига фақат бир нафар номзод рўйхатга олинган, холос.

Муҳокамада Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари Абдуғафур Маматов, Раъно Зарипова, Шарифа Салимова, Олимжон Ўсаров, Жума Чоршанбиев, Фарғона вилоят кенгаши раиси Бахтиёр Мўминов ва Қорақалпоғистон Республикаси кенгаши раиси Зинатдин Есенбоевлар фаол иштирок этди.

Партия Марказий кенгаши девони бош ҳисобчиси Райҳон Бобомирзаева 2008 йил учун аъзолик бадалларининг тушиши тўғрисида ҳисобот берди. Таъкидландики, жойларда туман кенгашларининг фаолият юритиши учун етарли даражада шарт-шароит яратилмаганлиги, ўз вақтида банкларда ҳисоб рақамлари очилмаганлиги аъзолик бадалларини тўплашда қийинчиликлар келтириб чиқармоқда. Бундай аҳвол ўтган йилларда ҳам мавжуд эди. Агар ишга жиддий киришилса, бор имкониятлардан унумли фойдаланилса, албатта, бу масалани ижобий ечиш мумкин. Масалан, бу борада Хоразм вилоят кенгашининг тажрибаси диққатга сазовордир. Ушбу масала юзасидан бир қатор вилоят кенгашлари раҳбарлари ҳисобот берди.

Раёсат йиғилишида партия ҳаётига оид бошқа масалалар ҳам муҳокама этилди ва тегишли қарорлар қабул қилинди.

Ҳ. КАРИМОВ.

ФАОЛЛАР ТАШАББУСИ

ЎзМТДП Узун туман кенгаши Хотин-қизлар қўмитаси, «Камолот» ЁИҲ билан ҳамкорликда «Ёшлар — Ўзбекистон равнақи йўлида» мавзуида давра суҳбати ташкил этди.

* * *

Партиянинг Урганч шаҳар кенгаши томонидан «Ёшларимизнинг жамиятдаги иштирокини фаоллаштириш» мавзуида йиғилиш ўтказилди.

* * *

ЎзМТДП Зафаробод туман кенгаши ва халқ таълими бўлими ҳамкорлигида «Аёл билан мунаввар олам» мавзуида тадбир уюштирилди.

* * *

Партиянинг Бўка туман кенгаши Хотин-қизлар қўмитаси билан ҳамкорликда «Миллий тикланиш — миллатнинг ўзлигини англаши» мавзуида тадбир ташкил этди.

* * *

ЎзМТДП Тахиатош шаҳар кенгаши ташаббуси билан «Сен азизсан, мўътабар аёл» мавзуида тадбир ўтказилди.

* * *

Партиянинг Чироқчи туман кенгаши ва Хотин-қизлар қўмитаси ҳамкорлигида «Кўзларида кулгу бўлсин аёлнинг» мавзуида тадбир уюштирилди.

* * *

ЎзМТДП Самарқанд вилоят кенгаши томонидан «Ёшлар — мамлакатимиз таянчи ва суянчи» мавзуида давра суҳбати ўтказилди.

* * *

Партиянинг Сирдарё вилоят ва Янгиер шаҳар кенгаши ҳамкорлигида «Китоб — маънавият ва маърифат сарчашмаси» мавзуида давра суҳбати ташкил этилди.

* * *

ЎзМТДП Денов туман кенгаши томонидан «Ёшлар — келажагимиз эгалари» мавзуида ёш спортчилар билан учрашув уюштирилди.

* * *

Партиянинг Андижон шаҳар кенгаши ташаббуси билан «Давлат тили — фахримиз» мавзуида давра суҳбати ташкил этилди.

* * *

ЎзМТДП Беруний туман кенгаши томонидан «Ёшлари кўп юрт қудратли бўлур» мавзуида тадбир ўтказилди.

ЎзМТП Марказий кенгаши Матбуот хизмати.

Газетамизга «Ўзбекистон почтаси» АЖ ва «Матбуот тарқатувчи» АКнинг барча бўлимларида обуна давом этаётганлигини эслатиб ўтамиз.

Тарихий ҳақиқат саҳифалари

МУСТАҚИЛЛИК ДАВРИДА МАҲАЛЛАЛАР МАВҚЕИНИНГ ЮКСАЛИШИ

Ўн учинчи мақола

Тарихий манбалар маҳалланинг кўп минг йиллик тарихга эга эканлигига гувоҳлик беради. "Маҳалла" арабча сўз бўлиб, "шаҳар ичидаги шаҳар" маъносини англатади. Тарихчи олим Наршахий "Бухоро тарихи" асарида бундан 1100 йил илгари бир қанча маҳалла бўлганлигини ёзган эди. Қадимда маҳалла нафақат ижтимоий тузилма, балки ўзига хос шаҳарча тарзида ҳам эътироф этилган, шунингдек, маъмурий-худудий тузилма ҳисобланган. Алишер Навоийнинг "Ҳайратул-аброр" ("Яхши кишиларнинг ҳайратланиши") асарида қуйидаги банд учрайди:
Шаҳарлар отини маҳалот этиб,
Бўлди чу юз шаҳар Ҳири от этиб.

Маҳалла "шаҳар ичидаги шаҳарча" деган мазмундаги қуйидаги ташбеҳдан кўриниб турибдики, ўрта асрларда "Ҳири" деб аталган Ҳирот шаҳри "юз шаҳарча"лардан, яъни маҳаллалардан ташкил топган экан.

Тарихдан маълумки, кишилар азал-азалдан жамоа-жамоа бўлиб яшашга

интилиб келганлар. Ҳамжиҳатликда турмуш қийинчиликларини енгиб, мушкул вазиятларда бир-бирларига кўмакдош, ишончли ҳимоячи бўлишган. Шунга асосланиб айтиш мумкинки, ўша замонлардаёқ бугун биз таъриф бераётган фуқаролик жамияти, кишиларнинг ўзини-ўзи бошқариш органларининг илк куртаклари намоён бўла бошлаган. Шарқда бу жараён минг йиллик тарихга эга бўлган маҳаллалар кўринишида ривожланган бўлса, ғарб давлатларида кишиларнинг ўз манфаат ва қизиқишларини жамиятда кечаётган жараёнлардан келиб чиқиб ифодалаш ва ҳимоя қилиш мақсадида ҳар хил уюшмалар, партиялар, жамиятлар, ҳаракатлар ва бошқа тузилмалар пайдо бўлишига асос солинди.

Узоқ йиллар маҳалла тарихи ва социологиясини тадқиқ этган Л. Левитин ва Д. Карлайл "Ислом Каримов — янги Ўзбекистон Президенти" номли китобида (Тошкент:Ўзбекистон, 1996, 42-43-бетлар) қуйидагиларни ёзади: "Оила ва дўст-ёронлар маҳалла турмушининг бош асоси бўлиб келган ва шундайлигича қолади. У шахсий муносабатлар тамал тоши саналади. Улар "сулола" деб аталувчи, кишиларни бирлаштирувчи ва ажратувчи ўта муҳим тармоқ тузилмасини яратди. Яқинлик муносабатларига асосланган ва насл-насаб принциплари билан метинлашган маҳалла ўзбеклар дунёга келадиган, тарбияланадиган ва ўзининг бутун ҳаётини ўтказадиган жой ҳисобланади. Дўстлик барқарор тушунчаси бўлган маҳаллада мойиллик сингдирилган бўлади. Ҳамма маҳалла теварагида парвона бўлар, шахсий садоқат бутун шаҳар бўйлаб тарқалар, баъзан эса бутун бошли минтақани қамраб олар эди. Бундай анъанапарастлик шароитида кимнингдир тажрибаси шахсий мулоқотлар доираси тасаввуридан ташқарига ҳам зудлик билан тарқалиб кетади. Шахс ҳар қандай масофадан туриб сулола аъзоларининг никоҳ тантаналарида, маросимларда қатнашиши мумкин. Ранг-баранг оилавий-қариндошчилик алоқаларининг маҳалладан ташқарида ҳам кундалик турмушда тоши бор, лекин улар маҳалланики сингари тош боса олмайди".

Мустақиллик даврида Ўзбекистонда амалга оширилган туб ислоҳотлар, фуқаролик жамияти ва ҳуқуқий давлат барпо этиш жараёнларидан маълум бўладики, эски тоталитар тузумдан демократик жамиятга ўтиш тадрижий характерга эга бўлиб, бу йўлдаги қийинчиликларни енгиш фуқароларнинг фаол ва кенг иштирокини талаб этади. Айниқса, эски шаклланган халқ менталитети ва дунёқарашида янги жамиятга хос ўзгаришларни амалга ошириш, фуқаролик жамиятига хос мезонлар ва қадриятларни фуқаролар онгига сингдириш бу соҳадаги энг сермеҳнат ва машаққатли жараёнлар сирасига киради. Ўтиш давридаги ислоҳотларнинг ўзини-ўзи бошқариш органларини замонавийлаштириш ва эркинлаштиришга қаратилган жараёнлари ҳам миллий ўзликни англаш, илғор мамлакатлар тажрибасини ўрганиш, ўзига хос йўлларни кашф этиш каби қатор изланишлар самараси ўлароқ тобора кенгроқ турмуш тарзимизга сингиб бормоқда. Бу соҳадаги ислоҳотларни чуқурлаштиришда давлатнинг бош ислоҳотчи сифатида амалга оширган чора-тадбирлари туфайли ўзини-ўзи бошқариш органлари жамиятининг асосий институтига айланиб бормоқда.

Президент И. Каримов "Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари" номли китобида ўзини-ўзи бошқариш органлари учун ўта муҳим бўлган демократия мезонларини келтиради: **«Жамиятда демократия қай даражада эканлигини белгилайдиган камида учта мезон бор. Булар — халқ қарорлар қабул қилиш жараёнларидан қанчалик хабардорлигидир. Ҳукумат қарорлари халқ томонидан қанчалик назорат қилиниши, оддий фуқаролар давлатнинг бошқарувида қанчалик иштирок этишидир».** Демак, кўриниб турибдики, давлатнинг демократлашуви ва унинг ҳуқуқий давлат сифатида шаклланиши кўп жиҳатлардан фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш ишларида фаол иштирок этишларига боғлиқ экан. Шунингдек, демократия — фуқароларни қарорлар қабул қилишда тенглик бўлишини ва унда доимо озчилик ҳуқуқларини ҳимоя қилишни назарда тутиб, кўпчилик овози ҳуқуқи асосида қарорлар қабул қилинадиган ўзини ўзи бошқарувчи тузимдир.

Ўзининг соф шаклида демократик жамият, фуқароларга қарор чиқариш жараёнида бевосита иштирок этишга ишониб, имкониятлар яратиб беради. Бу бевосита демократия деб аталади. Аммо демократик жамиятларнинг катталиги ва мураккаблигини эътиборга олиб, фуқаролар кўп ҳолларда ўз номларидан ҳукмронлик қилувчи ва қарор қабул қилувчи вакилларни сайлашлари таомил тусини олгани учун вакиллик демократияси шакли яратилиб, у доимий равишда ўтказиладиган, эркин, ҳаққоний ва рақобатдошлик асосидаги сайловларга таянади. Маҳалла фуқаролар йиғинларидаги сайланувчи раҳбар органлар (айниқса, маслаҳатчилар кенгаши) вакиллик органлари асосини ташкил этади.

Тарихнинг гувоҳлик беришича, Ватанимизда қадимдан маҳалла фаолият кўрсатиб келади. Лекин собиқ иттифоқ даврида маҳалланинг мазмуни ва вазифалари бутунлай издан чиқди. Бу даврда маҳаллалар ўзининг ҳуқуқий мақомини йўқотди, уларнинг асосий фаолияти собиқ коммунистик партиянинг ташкилотларини қўллаб-қувватлашдан, шунингдек, маҳаллий анъана ва урф-одатлар, одоб-ахлоқ меъёрларини ташвиқот-тарғибот қилиш, оилалардаги маросимлар ва бошқа тадбирларни ўтказишда "кўз ва қулоқ" бўлиб туриш кабилардан иборат бўлиб келди. Собиқ иттифоқ даврида қадимдан маънавият, таълим ва тарбия масалаларини ҳал этиб келган маҳаллаларнинг ўрни деярли йўққа чиқарилди.

Фақат мустақиллик даврига келибгина маҳалла ўзининг қадимий мақомига эриша бошлади. Шу билан бирга, фуқароларнинг маҳаллий ўзини-ўзи бошқаришнинг қонуний мақомини мустаҳкамлаш, уларни фуқаролик жамиятининг асосий институтига айлантиришга доир жиддий ислоҳотлар амалга оширилди. Ўзбекистон Конституцияси маҳалла мақомини фуқароларни ўзини-ўзи бошқариш органи сифатида мустаҳкамлади. Мустақиллик даврида мамлакатда ўн мингга яқин ўзини-ўзи бошқариш органлари, жумладан, 8142 та маҳалла мустақил ташкилот сифатида қайтадан мустаҳкамланди ва уларнинг аксарияти ўзининг қадимги номларини ва халқ ўртасидаги обрў-эътиборларини қайтариб олди.

Мустақиллик йилларида маҳалла тарихий ва ривожланган мамлакатлардаги тушунчада аниқ белгиланган ижтимоий-демографик, маданий-маънавий ва ҳудудий-маъмурий бирлик сифатида мақомга эришиб, у ўз ҳудудидаги фуқаролар ўртасида анъана ва урф-одатлар бирлиги, инсоний, хўжалик, ҳуқуқий муносабатлар бирлигини ташкил этгани ҳолда ўзаро ижтимоий муносабатларни боғлаб туриш воситасига айланди.

Мунираҳон ҚОРИЕВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати.

Ўтган ҳафтада телевидение орқали қизиқ бир ҳолат намойиш қилинди: Францияда бедаво дардга чалинган киши ўзини эфтаназия (дори воситасида қийнамай ухлатиб — ўлдириш) ёрдамида жонини олишни сўраб шифокорларга мурожаат қилган. Тузалмаслигим аниқ, бу касалликнинг шифоси йўқ, шундай бўлгач, яна бир-икки ой оғриқ азобида қийналиб яшаганимдан кўра осонгина ўлиб қўяқолганим афзал, деяпти у. Бироқ у мамлакатда эфтаназия қонун билан рухсат этилмаган. Шунинг учун у ҳатто Конституциявий судга мурожаат қилибди, илтимоси рад этилибди. Мухбир шарҳлаяптики, энди у "истагини қондириш" учун, агар хоҳласа, эфтаназия рухсат этилган фалон-фалон мамлакатларга бориши лозим бўлади...

ИНСОН ҲАЁТИ — ДАХЛСИЗ

"Ўзбекистонда ўлим жазосини бекор қилиш тўғрисида"ги қонун амалда

Ҳуқуқ

Маълумки, Европада, жаҳондаги бошқа мамлакатларда бу "муаммо" атрофида вақти-вақти билан анчадан буён шов-шув кўтарилиб туради. Мавзу объекти ягона: инсонни инсон томонидан жонидан — ҳаётдан маҳрум этиш инсоният маънавияти доирасига сиғадими-йўқми?

Шарқда, мусулмон маънавияти оламида азалдан бу баҳсга ўрин қолдирилмаган: "Одамнинг жони Аллоҳнинг қўлида, инсонни фақат Аллоҳгина жонини олиши мумкин".

Мамлакатимиз мустақилликка эришганидан буён ўтган 16 йил давомида рўй берган, амалга оширилган ижобий ўзгаришлар, хоҳ иқтисодиётда бўлсин, хоҳ маънавиятда олиб борилаётган ислоҳотларга назар ташласак, аждодларимиз минг йиллар қаърида қарор топтирган ва жаҳон цивилизациясига салмоқли ҳисса бўлиб қўшилган қадриятларимиз қайта тикланаётганига гувоҳ бўламиз. Айтиш мумкинки, миллатга мустақилликни таъминлаган Юртбошимиз ташаббуси билан суд-ҳуқуқ соҳасида олиб борилаётган кенг кўламли ислоҳотлар, хусусан мамлакатимиз Жиноят кодексидан ўлим жазосининг чиқариб ташланиши ана шундай улуғ воқеалардан бири бўлди.

Бугунги кекса ва ўрта авлод яхши эслайдиган, қизил империя ҳукмронлиги остида ўтган кечаги ҳаётимиздаги аҳволни ҳозир кўз олдимизга келтирсак, бир қадар ваҳимали ҳам туюлади: ахир, Жиноят кодексимизда 20 дан ортиқ жиноят турларига ўлим жазоси мавжуд эди! Ҳатто, бугун бизда зарар қопланса озодликдан маҳрум этиш билан боғлиқ бўлмаган жазо тайинланиши белгиланган иқтисодий жиноятларга ҳам ўлим жазоси тайинланар эди! Бу — ўша тузум, ўша жамиятда инсон ҳаёти ниҳоятда арзон, "баҳолангани"нинг исботи эмасми?

Шукрки, у кунлар ўтмишда қолди. Бугун мустақил давлатимизда ҳуқуқий-демократик жамият қураяпмиз, олиму аллома ота-боболаримизнинг бундан минг йиллар аввал илм-фанда яратган кашфиётлари ҳозиргача жаҳон тараққиётига ҳисса қўшиб келган бўлса, бугун ҳуқуқий жамият қураётган республикамизнинг қонун-қоидалари манаман деган ривожланган мамлакатларнинг қонунлари билан ҳам тенглашиб, баъзан намунавий жиҳатларни ҳам касб этиб бормоқда. Бундан роса икки ярим йил муқаддам, 2005 йилнинг 1 августида давлатимиз раҳбарининг "Ўзбекистон Республикасида ўлим жазосини бекор қилиш тўғрисида"ги Фармони эълон қилиниши ана шу азалий демократик қадриятларнинг қайта тикланиши бўлди, дейиш мумкин. Бу Фармонга кўра Ўзбекистонда ўлим жазоси расман 2008 йил 1 январдан бекор қилинди.

Бунгача эса, ўтган давр ичида аҳоли ўртасида телевидение, матбуот орқали кенг тушунтириш ишлари олиб борилди, суд-ҳуқуқ ходимлари, мутахассисларнинг ўзи бунга тайёрланди. Шу мақсадда Олий суд, Адлия вазирлиги, Бош прокуратура томонидан курслар, ўқув-семинарлар, конференциялар ташкил қилиниб, юзлаб суд-ҳуқуқ ходимлари қайта ўқитилди, малакаси оширилди. Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари, Сенати аъзолари ташаббуси билан кўплаб давра суҳбатлари, илмий-амалий семинарлар ташкил этилгани айниқса, самарали бўлди. Ана шундай кенг қамровли тайёргарлик ишларидан сўнг, 2007 йил 29 июнда Олий Мажлис Сенатининг ялпи мажлисида "Ўлим жазоси бекор қилиниши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни маъқулланди. Ҳуқуқий демократик фуқаролик жамиятининг асосий мезонларидан бири бўлган инсонпарварлик, меҳр-мурувват ва халқимизга хос бўлган кечиримлилик бу қонуннинг негизини ташкил этади.

Бу борада гап кетганда, янги асримизнинг бошида қабул қилинган "Жиноий жазоларни либераллаштириш тўғрисида"ги қонун ҳақида ҳам эслаб ўтиш жоиз. Чунки мустақил мамлакатимиз ҳаётида катта, тарихий воқеа саналган бу қонун аслида ўлим жазосини бекор қилиш, санкция бериш ҳуқуқини судларга ўтказиш тўғрисидаги қонунларга пойдевор бўлиб хизмат қилди, дейиш мумкин. Унда жиноятларни таснифлаш бўйича юмшатиш томонга ўзгартиришлар, ўлим жазоси белгиланган моддаларнинг кескин қисқартирилиши, иқтисодий жиноят содир этганлар зарарни қоплаган тақдирда озодликдан маҳрум этиш билан боғлиқ бўлмаган жазо турини тайинлаш, жиноят кодексидаги 28 та модда бўйича ярашув институтининг ташкил этилиши — инсон қадр-қимматини муҳофаза қилиш бўйича қонунчилигимизда рўй берган жуда катта воқеа бўлган эди.

Бугун эса, мана уч ой бўлаяптики, ўлим жазоси бекор қилингани тўғрисидаги қонун амал қилмоқда. Ушбу мақолани газета учун ёзаётиб, ижобий бир ҳолга дуч келдим: ўлим жазоси бекор қилингани бўйича амалиётдан битта-иккита мисол келтирай деб, роса ахтардим. Бироқ, ўтган деярли уч ой мобайнида Тошкент шаҳри бўйича судларда биттаям бундай иш кўрилмагани, яъни аввалги қонун бўйича ўлим жазосига маҳкум этиладиган жиноят содир этилмаганига гувоҳ бўлдим. Яхши ҳолат, тўғри эмасми?

Улуғой ИНОМЖОНОВА,
Жиноят ишлари бўйича Тошкент шаҳар судининг судьяси.

ЙОД ТАНҚИСЛИГИ МУАММОСИ

уни бартараф этиш долзарб вазифа

Давоми. Боши 1-бетда

Мурод РАШИДОВ, Эндикринология илмий-текшириш институти ходими: — Йод етишмасликлари касалликларининг олдини олишда ош тузи ишлаб чиқарувчи корхоналар муҳим роль ўйнайди. Бугунги кунда мамлакатимизда бундай корхоналар сони 66 тани ташкил этади. Лекин уларнинг 27 таси йодат калий сотиб олаяпти, холос. Республика бўйича туз ишлаб чиқариш цехлари 70 тани ташкил этган ҳолда, уларнинг лойиҳа асосида қурилганлари 11,4 фоизни, мослаштирилганлари 88,5 фоизни ташкил этади. Ушбу корхоналарни ичимлик суви, иссиқ сув билан тўла таъминлашда, канализация масалаларида жиддий муаммолар мавжуд. Масалан, пойтахтимизнинг Ўриксор бозорида сотилаётган йодланган ош тузи мониторинги натижаларидан шу нарса маълум бўлдики, пакетдаги тамғалаш маълумотлари, маҳсулот намлиги, туздаги йод миқдори қонун талаблари даражасида эмас. Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамиятлари ҳудудий бирлашмалари ва ЭИТИнинг ўтказган мониторинги натижалари (2007 йил) шуни кўрсатдики, мониторинг ўтказилган субъектлардан сертификати борлари 2472 тани ташкил этди. Қолган 1932 та субъект сертификатсиз фаолият юритаяпти. Мутахассислар 1522 субъект маҳсулотларини қониқарсиз деб топди. ДСЭНМ хулосасига кўра, 1510 та субъект маҳсулотлари яроқсиз эканлиги аниқланди. Аслида ишлаб чиқарувчиларнинг сифатли йодланган ош тузини тайёрлаши — бу фақат қонун олдида эмас, балки жамият саломатлиги, миллат саломатлиги олдидаги муқаддас бурчлари эмасми?

Каримжон МАМАРАҲИМОВ, Давлат санитария-эпидемиология назорати маркази бош врачи ўринбосари:

— Йодланган ош тузини ишлаб чиқаришга масъуллик — ўз саломатлигимиз йўлидаги ҳаракатдир. Ҳар бир корхона тузни йодлашда мавжуд қонун ва давлат стандарти талабларига амал қилиши шарт. Сотувга чиқарилган (аслида эгасиз тузлар) пакетларда тамғалаш маълумотлари аниқ эмаслиги, яроқлилик муддатининг ўтиб кетганлигидаги ноаниқликлар истеъмолчилар ҳуқуқларининг қўпол равишда бузилишидир. Ваҳоланки, маҳсулотнинг органолептик кўрсаткичлари — ташқи кўриниши, таъми, ранги, ҳиди — буларнинг бари давлат стандарти талаблари даражасида бўлиши лозим. Бугунги кунда мамлакатимизда йодланган ош тузи ишлаб чиқариш учун қонуний, техникавий ва хомашё (ош тузи, йодат калий) замини мавжуд.

Дилором ҚУРБОНОВА, "Ўзмедэкспорт" корхонаси директори ўринбосари:

— Соғлиқни сақлаш вазирлигининг топшириғига биноан "Ўзмедэкспорт" корхонаси республикада туз ишлаб чиқарувчиларни йодат калий билан таъминлаш масъулиятини ўз зиммасига олган. 2005 йил 20 сентябрда Соғлиқни сақлаш вазирлиги, ЮНИСЕФ ва бизнинг корхонамиз биргаликда битим имзолади. Унга кўра йодат калий сотилишидан тушган маблағлар бўлғуси харидлар ва кейинги тақсимотлар учун белгиланган дастлабки сармоялар сифатида ишлатилади. Бунда корхонамиз энг кўпи билан 10 фоиз фойда олиши мумкин. 14 та туз ишлаб чиқарувчи корхонага 2006 йил 6 февралдан 30 майгача 2,9 тонна (50 кгли 38 та бочка) хорижда ишлаб чиқарилган йодат калийси етказиб берилди.

Йодат калийни жуда кўплаб компаниялар, жумладан МДҲ мамлакатларидаги компаниялар ҳам ишлаб чиқаради ва сотади. Бутунжаҳон Соғлиқни сақлаш ташкилоти тавсиясига кўра, маҳсулот сертификати халқаро ҳуқуқий ҳужжатлар андозаларига мос келиши керак. Йодат калийни сотиб олишда биз ана шу талабларга риоя қиламиз. Маҳсулотни сотиб олиш, етказиб келиш ва қадоқлашда махсус талабларга риоя қилинади. Шу ўринда бир жиҳатни таъкидлаб ўтишни хоҳлардим, ЮНИСЕФ ва Осиё Тараққиёт банки кўмагида ҳукуматга техникавий ёрдам кўрсатиш йўли билан тузни универсал йодлаш бўйича адвокация кампанияси ўн йил илгари иш бошлаган. Экспертлар аҳоли истеъмоли учун туз стандартларини ишлаб чиқди. Асосий корхоналар лабораториялар билан жиҳозланди. Жараён сифатини мониторинг қилиш ўргатилди. Тузни универсал йодлаш бўйича ЮНИСЕФ, Соғлиқни сақлаш ва Халқ таълими вазирликлари биргаликда ўн мингга яқин мактабда олти миллиондан ортиқ болалар иштирокида махсус дарсларни ўтказишди. Бундан ташқари, соҳадаги корхоналарни эксклюзив йодланган туз ишлаб чиқаришга жалб этиш учун Туз ишлаб чиқарувчиларнинг миллий ассоциацияси ташкил этилди.

Шарифа САЛИМОВА, Меҳнат ва ижтимоий масалалар қўмитаси аъзоси:

— «Ўзмедэкспорт» корхонасининг импорт имкониятлари кенгайишини вақт тақозо қиляпти. Туз ишлаб чиқарувчиларнинг эҳтиёжини тўла қондириш учун уларни йодат калий билан тўла таъминлашнинг мукаммал механизмини ишлаб чиқиши шарт. Шунингдек, корхоналарнинг сифатли йодланган ош тузини мавжуд қонун талабларига риоя қилган ҳолда ишлаб чиқиши йод етишмовчилиги ҳолатларида учрайдиган асоратларнинг йўлини кескин тўсади. Ҳеч бир оила йўқки, фарзанди носоғлом туғилишини истаса. Бизнинг юртимиз қадим-қадимдан кураги ерга тегмаган полвонлар юрти бўлиб келган. Гўзаллиги билан тунда ойни, кундузи қуёшни хижолат торттирган, асов тулпорларда шамолдек учган гўзаллар, маликалар юрти бўлган.

Давра суҳбати иштирокчилари ўртага ташлаган муаммолар — бу барчамиз — бутун мамлакат фуқаролари ҳамжиҳатликда ечимини топиши зарур бўлган муаммодир. Чунки мамлакат улкан оила бўлса, оиладаги она ва бола саломатлиги, жамият саломатлиги — бу она Ватан тақдирини белгилайди. Оила ўчоғига ўт қалаб, бир этак фарзандларига ширин таомлар сузиб бераётган аёлнинг қалби дуолар ила пайванд бўлади. Шунингдек, мавжуд қонуннинг 13-моддасида аҳолини йод етишмаслиги касалликлари профилактикасига доир ахборот билан ҳам таъминлаш масаласи белгилаб қўйилган. Халқимизнинг ушбу соҳадаги билими ва амалиётини мониторинги натижалари шуни кўрсатдики, аҳолининг 18 фоизи йодланган ош тузи ҳақида ҳеч нарса билмайди. Бу тўғрисида бироз эшитганлар эса 82 фоизни ташкил этади. Йодланган ош тузи ҳақида ҳар бир оиланинг мукаммал ахборот билан таъминланиши ушбу касаллик профилактикасида бениҳоя муҳим рол ўйнайди.

Жамила НИЯЗОВА, Меҳнат ва ижтимоий масалалар қўмитаси аъзоси:

— Бугунги давра суҳбатида Қорақалпоғистон Республикасидан келган тадбиркорлар — туз ишлаб чиқарувчи корхоналарнинг раҳбарлари ҳам иштирок этишмоқда. Барчамизга яхши маълум, бу йил қиш ниҳоятда қаттиқ келди. Қорақалпоғистондаги корхоналарнинг тўлақонли ишлаши учун имконият бўлмади, ҳисоб. Туз ишлаб чиқарувчиларнинг олдида кўндаланг турган яна бир масала — йодланган туз ва йодланган озиқ-овқат маҳсулотларини сотувчи юридик ва жисмоний шахслар, маҳсулотларни ташиш, сақлаш ҳамда сотишда бир қатор муаммоларга дуч келяпти. Конларда қазилаётган тузларни ташиш учун шароит қонун талаби даражасида ташкил этилмаганлиги учун бу борадаги оғирлик яна юридик ёки жисмоний шахсларнинг чекига тушяпти.

Илҳом НАСРИЕВ:

— Бугунги давра суҳбатимизнинг хулосаси сифатида шуни айтиш мумкинки, Ўзбекистон Туз ишлаб чиқарувчилар ассоциацияси аъзолари учун, барчамиз учун масъулиятли давр келяпти. Бир нарсани алоҳида таъкидлаш лозимки, юқорида тилга олинган қонуннинг 17-моддасида шундай дейилган: "Йодланган туз ва йодланган озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқариш давлат стандартлари, қоидалари ҳамда нормалари талабларига мувофиқ юридик шахслар томонидан амалга оширилади". Аммо ҳозирги вақтда 80 дан ортиқ туз ишлаб чиқарувчиларнинг хусусий тадбиркор сифатида фаолият юритаётгани амалдаги қонуннинг бузилишидир. Зеро, ЮНИСЕФнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси бошлиғи жаноб Маҳбуб Шариф таъкидлаганидек, тузни йодлаш болаларни ақлий ривожланишдан орқада қолишининг энг асосий сабаби бўлган йод танқислигидан ҳимоя қилишнинг энг самарали йўлидир. Мазкур йиғилишнинг амалий натижаси мамлакат бўйлаб йод танқислиги билан боғлиқ бўлган касалликларнинг олдини олиш бўйича дастурни кенгайтиришга ва унинг барқарорлигини ўрнатишга имконият беради.

Давра суҳбатини Нозимахон РАҲИМОВА ёзиб олди.

ДЕМОКРАТИК ЖАМИЯТ ПОЙДЕВОРИ

Тошкент автомобиль ва йўллар институтида педагог ҳамда талабаларнинг ҳуқуқий маданиятини юксалтириш мақсадида бир қатор ибратли ишлар амалга оширилмоқда. Бу борада ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар ходимлари билан ҳамкорлик ўрнатилганлиги, «Юксак ҳуқуқий маданият — демократик жамият пойдевори» мавзуида ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, осойишталик ва барқарорликни мустаҳкамлашга қаратилган тадбирларнинг ўтказиб турилиши, айниқса, яхши самара бермоқда.

Яқинда ўқув даргоҳида шундай тадбирлардан бири бўлиб ўтди. ЎзМТДП Тошкент шаҳар кенгаши ва шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси билан ҳамкорликда ўтказилган учрашувда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари, Тошкент шаҳар Ички ишлар Бош бошқармаси масъул ходимлари ҳамда ўқитувчи ва талабалар иштирок этди.

Тадбирни институтнинг биринчи проректори Д. Расулов очди.

— Ҳар биримизнинг ота-она ва мутахассис сифатида вазифамиз, — деди у, — фарзандларимизнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоялаш, уларнинг замонавий билим, касбга эга бўлиши, мавжуд хатарлар, зарарли таъсирларга нисбатан сезгир ва ҳушёр яшаши ҳамда жамиятда мустақил ўрин олишини таъминлаш, хуллас, уларга янада кенгроқ майдон яратиб беришдан иборат.

Йиғилишда сўзга чиққан Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари С. Абдуллаев ва Р. Зарипова юртимизда ёш авлод тарбияси билан боғлиқ ислоҳотлар босқичма-босқич амалга оширилаётганлиги, ёшларнинг ҳуқуқий маданиятини юксалтиришда партия «Ёшлар қаноти»нинг ўрни, уларнинг мамлакатимиз тараққиётига муносиб

ЎзМТДП тадбири

ҳисса қўшишга интилишлари лозимлиги ҳақида гапирдилар.

Шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси бошлиғи ўринбосари, полковник С. Ниғматов лицей, коллеж ва олий ўқув юрти ўқувчи ҳамда талабаларининг билиб-билмай жиноятга қўл уриши оқибатида аянчли ҳоллар содир бўлаётганлигини аниқ фактлар асосида баён қилди.

Гиёҳвандлик ёшларни жиноят йўлига олиб келиши, йўл ҳаракати қоидаларини бузиш, автоуловда турли тақиқланган алоқа воситаларидан фойдаланиш, хавфсизлик камарини тақмаслик ҳолатлари ҳам ёшлар ўртасида учраётганлиги таъкидланди.

Тадбирда сўзга чиққан ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ходимлари келтирган ҳаётий мисоллар йиғилганларда катта таассурот қолдирди. Йиғилиш сўнгида иштирокчиларни қизиқтирган саволларга атрофлича жавоб берилди.

Н. САЪДУЛЛАЕВА,
ЎзМТДП Тошкент шаҳар кенгаши раиси ўринбосари.

«МИКРОКРЕДИТБАНК» АКЦИЯДОРЛИК ТИЖОРАТ БАНКИ

MIKROKREDITBANK

акциядорларини, мижозларини ва барча юртдошларимизни НАВРЎЗ АЙЁМИ билан муборакбод этади.

«Микрокредитбанк» акциядорлик-тижорат банки якка тартибдаги хусусий тадбиркорлик, оилавий бизнес, касаначилик — бир сўз билан айтганда, кичик бизнес билан шуғулланаётган тадбиркор аёлларга, ёш оилаларга бошланғич сармояни шакллантириш, айланма маблағларни тўлдириш учун йиллик 5 фоиз ставка билан 18 ойгача энг кам ойлик иш ҳақининг 50 бараваридан 200 бараваригача миқдорда имтиёзли микрокредитлар ажратади.

ТАКЛИФ СИЗДАН — САРМОЯ БИЗДАН

«Микрокредитбанк» пластик карточкалари:

— маиший хизмат корхоналарида, меҳмонхоналарда, машинага ёқилғи қуйиш шахобчаларида, уяли алоқа компанияларида ва ҳатто метрополитенда тўловларни амалга оширишда, шунингдек, савдо шахобчаларидан моллар харид қилишда қулай тўлов воситасидир.

— сизни кўп миқдорда нақд пул олиб юриш ташвишларидан халос этади.

— сизга ушбу банкнинг вилоятлар марказларидаги, шаҳарлар ва туманлардаги бўлинмаларидан нақд пул билан ва нақд пулсиз барча ҳисоб-китобларни амалга оширишингизга имкон яратади.

Пластик карточкалардаги пулларингиз жамғармага қўйилгани сингари тўпланади ва кўпая боради.
Пластик карточкадан оилангизнинг барча аъзолари фойдаланишлари мумкин.
Пластик карточкалар йўқолганда қолган маблағларингиз янгисига ўтказиб берилади.
«Микрокредитбанк» пластик карточкаларидан фойдаланинг!

«Микрокредитбанк» акциядорлик тижорат банки Сизнинг даромадларингизни кўпайтириш учун йиллик 30 фоиз даромад келтирадиган янги, қулай ва жозибали **«ЁШЛИК»** *номли муддатли жамғарма омонат турини жорий этди.*

Омонат мижозларнинг истак ва талабларига қараб **1, 3, 6, 9, 12, 15** *ой муддатга қабул қилинади.*

«Ёшлик» *муддатли омонатининг фоизлари мижозларнинг хоҳишига кўра ҳар ойда тўлаб борилади.*

«Микрокредитбанк» *акциядорлик тижорат банкининг фоизлари олинмаган ҳолда омонатга қўшиб бериладиган, яъни капитализация қилинадиган йиллик 28 фоизли —* ***«Тақдим этувчига»***, ***«Зафар»*** *ва* ***«Навбаҳор»*** *номли омонат турлари ҳам* ***Наврўз*** *байрами арафасида мижозларнинг жамғарилган маблағларини қабул қила бошлади.*

Яқинда очилган йиллик 28 фоизли ***«Коммунал люкс»*** *жамғарма омонатининг фоизлари эса коммунал хизмат тўловлари учун йўналтирилади.*

Айни кунларда ***«Микрокредитбанк»*** *акциядорлик тижорат банкида турли қулайлик ва афзалликларга эга бўлган жами 22 турдаги омонатлар мавжуд.*

Омонатга қўйилган маблағингиз Ўзбекистон Республикаси фуқароларнинг банклардаги омонатларини кафолатлаш фонди томонидан кафолатланган.

Қўшимча маълумотларни қуйидаги телефонлар орқали олишингиз мумкин:

273-28-11, 273-04-40, 273-33-25
100096. Тошкент шаҳри, Лутфий кўчаси — 14.

«Микрокредитбанк» сармоялари — тадбиркорлик, бунёдкорлик ва тараққиёт хизматида!

«ФАРҒОНАПАХТАСАНОАТ»

ҳудудий акциядорлик бирлашмаси жамоаси

бунёдкор халқимизни, барча юртдошларимизни, пахтани қайта ишлаш тизими ходимларини, деҳқону фермерларни баҳорнинг энг гўзал, бетакрор байрами —

Наврўзи олам билан

чин қалбдан табриклайди.

Барчага мустаҳкам соғлиқ, оилавий бахт, тинчлик-хотиржамлик, фаровонлик, юртимиз шуҳратини янада ошириш йўлидаги ишларингизда омадлар тилайди.

Байрамингиз муборак бўлсин, азизлар!

ОЧИҚ АКЦИЯДОРЛИК ТИЖОРАТ
TURON BANK

ОМОНАТЧИ ва МИЖОЗЛАРИНИ баҳор айёми «НАВРЎЗИ ОЛАМ» билан муборакбод этади.

Турон банк мижозларнинг омонатга қўйилган пул маблағлари сир сақланишини кафолатлайди.

Омонатга қўйилган пул маблағларингиз фуқароларнинг банклардаги омонатларини кафолатлаш фонди томонидан кафолатланган.

Омонатга қўйган маблағларингиз ҳисобига олинган даромадингиз солиққа тортилмайди.

BANK XALQ BANKI

ДАВЛАТ-ТИЖОРАТ
ХАЛҚ БАНКИ

Республикамиз аҳолисини муқаддас, уйғониш ва яшариш, гўзаллик ва нафосат, мурувват ва саховат рамзи — «Наврўз» айёми билан самимий муборакбод этади.

Сиз, азизларга тинчлик-хотиржамлик, сиҳат-саломатлик, оилангизга бахт-саодат, дастурхонингизга қут-барака тилаган ҳолда ҳар томонлама манфаатли бўлган банкнинг қуйидаги янги омонат турларига ортиқча маблағингизни қўйиб қўшимча даромад олишни тавсия этади:

«БАҲОР ҚУВОНЧИ» — ютуқли, сақлаш муддати **3 ой**,
бошланғич бадал **20 000 сўм.**

Омонатчи белгиланган фоиз даромадларини олиш билан бир қаторда **1 000 000 сўм ютуқ эгаси бўлиш** имкониятига эга.

«ТАКДИМ ЭТУВЧИ» — муддатли, сақлаш муддати **3,6,9,12 ой**,

фоиз даромади — йиллик **30 фоиз.**

Бошланғич бадал **200 000 сўм.**
Фоиз даромадини ҳар ойда олиш имкониятига эгасиз.

«БАРҚАРОР» — муддатли, сақлаш муддати **6 ой,**

фоиз даромади — йиллик **30 фоиз.**

Бошланғич бадал **200 000 сўм.**

фоиз даромади ҳар ойда ҳисобланиб омонатини биринчи талаби бўйича берилади.

ХАЛҚ БАНКИДА АҲОЛИ ОМОНАТЛАРИНИ ДАХЛСИЗЛИГИ ДАВЛАТ ТОМОНИДАН КАФОЛАТЛАНГАН

Сурхон воҳасини илк аждодлар бешиги деб аташга етарли асослар бор. Бойсундаги Тешиктош ғоридан топилган неандерталь одамнинг калла суяги, тош ва суякдан ясалган меҳнат, ов қуроллари, Шерободдаги Зараутсой қоятошларига 20-30 минг йиллар муқаддам солинган рангли суратлар, бронза даврига оид Сополлитепа, Жарқўтон, кейинги даврларга мансуб Далварзинтепа, Холчаён, Зартепа, Фаёзтепа, Қоратепа, Дунётепа, Болаликтепа, Зурмала ёдгорликлари, кўпгина тарихий обидалар бунинг яққол исботидир.

УЛУҒ АЖДОДЛАР ЗАМИНИ

Қадимги Бақтрия, Юнон-Бақтрия, Кушон, Тохаристон, Чағониён, Шарқий Бухоро каби турлича номланган бу заминда инсониятнинг илк ёзма манбаларидан бири «Авесто» яратилган.

Маънавиятимиз жонкуярлари

Филология фанлари номзоди, адабиётшунос Муҳаммад Азимовнинг яқинда чоп этилган «Сурхондарё ижодкорлари» тазкирасида Сурхон замини кўплаб ижодкорларга ҳам бешик бўлганлиги алоҳида қайд этилиб, IV асрдан XX аср бошларигача Сурхондарёда ижод қилган 80 нафар шайхлар, олиму шоирлар, хаттот ва мусаввирлар ҳаёти, ижодий фаолияти, асарлари тўғрисида сўз юритилган. «Олис юлдузлар шуълалари» сарлавҳаси билан 48 нафар, XIX-XX аср бошларида шу ерда яшаб, ижод этган 18 нафар қалам аҳлининг номлари қайд қилинган.

ЎзМТДП Сурхондарё вилоят ҳамда Термиз шаҳар кенгаши, Ўзбекистон журналистлари ижодий уюшмаси вилоят бўлими ҳамкорлигида Термиз академик лицейида китоб муаллифи, «Сурхон тонги» газетаси бош муҳаррири Муҳаммад Азимов билан учрашув кечаси ташкил этилди. Учрашувда сўз олган Ўзбекистон журналистлари ижодий уюшмаси вилоят бўлими раиси Даврон Ғуломов ўз фикр-мулоҳазаларини қуйидагича баён қилди:

— Сурхондарё журналистлари орасида газета ишидан ташқари бадиий ижод ва илмий ишлар билан шуғулланаётганлар талайгина. Муҳаммад Азимов кенг даврада ижод қилувчи журналистлар сафидан муносиб ўрин эгаллаган қаламкашлардан бири десам, янглишмайман. Ҳозиргача унинг «Термиз тарихи», «Ҳофиз Шерозий ва ўзбек адабиёти», «Эл ўғли», «Сурхондарё ижодкорлари» номли китоблари дунё юзини кўрди. Бу китобнинг қиммати шундаки, ундаги кўпгина ижодкорларнинг номи шу пайтгача кенг davраларда бирон марта тилга олинмаган.

Ижодкор билан учрашув кечасида сўз олган ЎзМТДП вилоят кенгаши раиси ўринбосари Абдулла Холмирзаев, Термиз академик лицейи директори ўринбосари Шокир Сатторов, ЎзМТДП Термиз шаҳар кенгаши раиси Дилфуза Ражабова, талаба ёшлардан Раъно Худойқулова ва бошқалар ушбу тазкира-китоб маънавиятимизга қўшилган муносиб туҳфа эканлигини таъкидладилар.

Жуманазар АНОРОВ,
«Миллий тикланиш» мухбири.

UZ DONGJU PAINT

«УЗ-ДонгЖУ Пэинт Ко»

ROYAL
UZ-DONGJU PAINT COMPANY

кўшма корхонаси

мамлакатимиз аҳолисини
Наврўз айёми билан табриклайди.

Шодликлар элчиси –
баҳорнинг ранго-ранг
жилолари қалбларга
хушнудлик бахш этаверсин!

«ЯНГИЙЎЛ ЁҒ-МОЙ»

**ХОРИЖИЙ ИНВЕСТОРЛАР ИШТИРОКИДАГИ
ОЧИҚ АКЦИЯДОРЛИК ЖАМИЯТИ ЖАМОАСИ**

**жаннатмакон юртимиз аҳолисини, деҳқону фермерларни,
ўз ҳамкорлари ва акциядорларини
меҳр-оқибат, инсонпарварлик байрами –**

Наврўзи олам билан

чин дилдан самимий муборакбод этади.

*Сизларга узоқ умр,
сиҳат-саломатлик,
ишларингизда улкан
ютуқлар тилайди.
Юртимиз тинч,
осмонимиз мусаффо,
элимиз дастурхони
ҳамиша тўкин бўлсин.*

**Айём қувончлари
сизларни
асло тарк этмасин.**

Малакали мутахассислар тайёрлаш бугунги куннинг энг муҳим ва долзарб вазифаларидан биридир. Шу боис ҳам коллежимизда етук, иқтидорли кадрларни тайёрлашга катта эътибор қаратилаётир. Юртимизда истиқлол йилларида таълим соҳасида олиб борилаётган ислоҳотлар ўз самарасини бера бошлади. Янгидан бунёд этилган ёки капитал ва жорий таъмирланиб, замонавий кўринишга эга бўлган билим даргоҳлари билан шаҳару қишлоқларимиз тобора чирой очиб бормоқда. Улардаги таълим-тарбия жараёнлари ҳам шунга яраша ижобий томонга ўзгараётир.

КАМОЛОТГА ЭЛТАР БУ ЙЎЛЛАР

Айниқса, ёш авлоднинг касб-ҳунарли бўлиши масаласига катта эътибор берилмоқда. Ўқув масканимиз тарихига бир назар ташласак ҳам бу нарса ойдинлашади. Кейинги йилларда билим даргоҳимиз ҳаётида рўй берган ўзгаришлар, янги йўналишларнинг ташкил этилиши, амалиёт хоналарининг зарур асбоб-ускуналар, ўқув-лаборатория анжомлари билан таъминланиши, айниқса, кутубхона тизими ўрнига ахборот-ресурс марказининг вужудга келиши бунинг ёрқин мисолидир. 1980 йилда ташкил этилган Муборак индустриал техникумига 1995 йилга келиб Муборак техника иқтисодиёт коллежи мақоми берилди. Билим юрти 2000 йилда капитал таъмирдан чиққач, касб-ҳунар коллежига айлантирилди. Ҳозир бу ерда нефть ва газни қайта ишлаш, назорат ўлчаш асбобларини ўрнатиш ва таъмирлаш, бухгалтерия ҳисоби, молия, ҳуқуқшунослик, тикувчилик ишлари, ЭҲМда ишлаш, бошланғич синфларда таълим-тарбия ишлари, автомобилларга техник хизмат кўрсатиш ва таъмирлаш, транспортда ташишни ташкил этиш ва ҳаракатни бошқариш каби йўналишлар бўйича талабаларга сабоқ берилмоқда.

Кундузги бўлимда 1310 нафар талаба таҳсил олади. Уларга 65

Кадрлар тайёрлаш миллий дастури – амалда

нафар тажрибали педагог-муҳандислар турли фанлардан таълим бериб келишмоқда. Ўқувчиларнинг пухта билим олишлари учун зарур барча шарт-шароитлар яратилган. Улар ўз мутахассисликлари бўйича ўқиш билан бирга компьютер сабоқларини ҳам мукаммал ўрганишмоқда. Замон талабларига жавоб берадиган ўқув-лаборатория хоналарида эса ўрганганларини синовдан ўтказишади. Тикувчилик йўналиши бўйича таҳсил оладиган ёшлар учун ҳам дарслар амалиёт билан биргаликда олиб борилади.

Талабалар коллежимиздаги имкониятлардан оқилона фойдаланиб, турли тадбирларда, фан олимпиадаларида ҳам фаол иштирок этмоқда. Очиқ ва ёпиқ спорт майдонлари ёшлар ихтиёрига берилган. Кўпчилик талабаларимиз «Қувноқлар ва зукколар» клубига аъзо бўлишган. Коллежда маркетинг хизмати намунали йўлга қўйилган. 480 нафар талаба ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда таҳсил олади. Шу ўринда айтиб ўтиш лозимки, уларнинг ҳам назарий, ҳам амалий билимлари мустаҳкам бўлишида Рўзиқул Сиддиқов, Алишер Аҳмедов, Пароғат Ҳамраева, Ёқутой Жумаева, Муқаддам Бобирова, Ғайрат Абдуллаев, Шойназар Бегматов сингари жонкуяр, ўз касбининг устаси бўлган ўқитувчиларнинг хизмати катта бўлаётир.

Ўқувчиларнинг кўп вақти билим даргоҳида ўтади. Уларнинг бўш вақтини унумли ташкиллаштириш — асосий мақсадимиз. Ёшлар билан синфдан ташқари ўтказиладиган тадбирлар режаси пухта ишлаб чиқилган. 17 та фан, 5 та спорт тўгаракларимиз ишлаб турибди. Педагогик жамоамиз ижарада яшовчи талабаларга ҳам алоҳида эътибор беришади. Кам таъминланган ва ижтимоий ҳимояга муҳтож оилаларнинг фарзандларига баҳоликудрат ҳомийлик ёрдами кўрсатиб келинмоқда.

Янги педагогик технологиялар асосида сабоқ олаётган ёшларга ҳар жиҳатдан ҳавасингиз келади. Жорий йилнинг Ёшлар йили деб эълон қилиниши ҳам мамлакатимиз ёшларига берилаётган катта эътибор намунасидир. Уларнинг, юртимизнинг порлоқ келажаги ҳам илм-маърифатдадир. Маърифатга тобора интилганимиз сари келажагимиз нурли ва порлоқ бўлаверади. Билим даргоҳимиз эса ёшларни камолотга элтувчи маскандир.

Жамоамизда тажрибали устозлар билан бирга изланувчан, ғайратли ёш мутахассислар ҳам анчагина. Ёшлар билан ишлаш яхши йўлга қўйилгани боис уларнинг ишончини қозониб бораяпмиз. Боғбон умид билан ниҳол экади, парваришлайди, куни келиб меҳнатига яраша кутилган ҳосилни олади. Таълим-тарбия жараёни ҳам қайсидир маънода боғбоннинг ишига ўхшаб кетади. Бизнинг ниҳолларимиз ҳам ўз меваларини беради, албатта.

Чори МАҲАДОВ,
Муборак саноат коллежи директори, иқтисод фанлари номзоди. ®

● 2008 йил — Ёшлар йили

Хушхабарнинг қаноти бўлади, дейдилар. Педагогика йўналишидаги янги коллеж ишга туширилгани тўғрисидаги хабар ҳам тез орада Когон шаҳри ва туманнинг турли чеккалари бўйлаб тарқалди. «Миркулол» хусусий қурилиш трести томонидан қарийб 2 миллиард сўмлик лойиҳа асосида 540 ўринга мўлжаллаб қурилган мазкур ўқув даргоҳига биринчи йилнинг ўзида 450 нафардан ортиқ ўқувчи қабул қилинди.

БЎЛАЖАК ПЕДАГОГЛАР МАСКАНИ

Коллеж директори Гулбаҳор Ёдгорованинг кўп йиллар мобайнида орттирган раҳбарлик ва ташкилотчилик тажрибаси қўл келмоқда. Ўқув-тарбиявий ҳамда маънавий-маърифий ишлар бўйича директор ўринбосарлари Зулхумор Аҳмедова ва Фароғат Қодирова ҳам малакали педагоглар. Коллеж жамоаси нафақат вилоят, балки республика миқёсида ҳам эътироф этилган устоз-мураббийлардан таркиб топган.

Қисқа вақтда барча замонавий жиҳозлар ўрнатилиб, ўқув-тарбия жараёнлари кўнгилдагидек олиб борилаётган илм даргоҳида бир қатор кўрик-танловлар, семинар ва анжуманлар ҳам ташкил этилди. Яқинда бўлиб ўтган «Баркамол шахс шаклланишида тарбиянинг узвийлиги» мавзуида ўтказилган учрашув бўлғуси педагогларда катта таассурот қолдирди.

Истеъдодли, иқтидорли талабалар ҳам кўпчиликни ташкил қилади. Ўқув йилининг биринчи ярим йиллигидаёқ Феруза Содиқова, Маҳлиё Шарипова, Насиба Ҳайдарова ва Дилдора Сатторова илмга чанқоқлиги, тиришқоқлиги ҳамда фаоллиги билан тенгқурларига намуна бўла бошлади.

Шунингдек, коллежда спортни ривожлантиришга катта аҳамият берилмоқда. Лайло Отабоева раҳбарлигида фаолият кўрсатаётган 6 та тўгаракда 200 нафардан ортиқ ёшлар билан машғулотлар олиб борилмоқда. Талабалар орасидан шаҳар ва вилоят чемпионлари етишиб чиқаётганлиги ана шу саъй-ҳаракатлар самарасидир. Ўқув даргоҳи қизлар гуруҳининг минифутбол бўйича вилоятда 4-ўринни эгаллагани жамоани қувонтирди.

Юқорида таъкидлаб ўтилганлардан ҳам аён бўладики, янги ташкил этилган Когон педагогика коллежи нафақат ёшларнинг севимли маскани, балки барча когонликларнинг эзгу умид ва мақсадлари маёғига айланиб бораётгани шубҳасиз.

Бахтиёр ТЕМУР,
«Миллий тикланиш» мухбири.

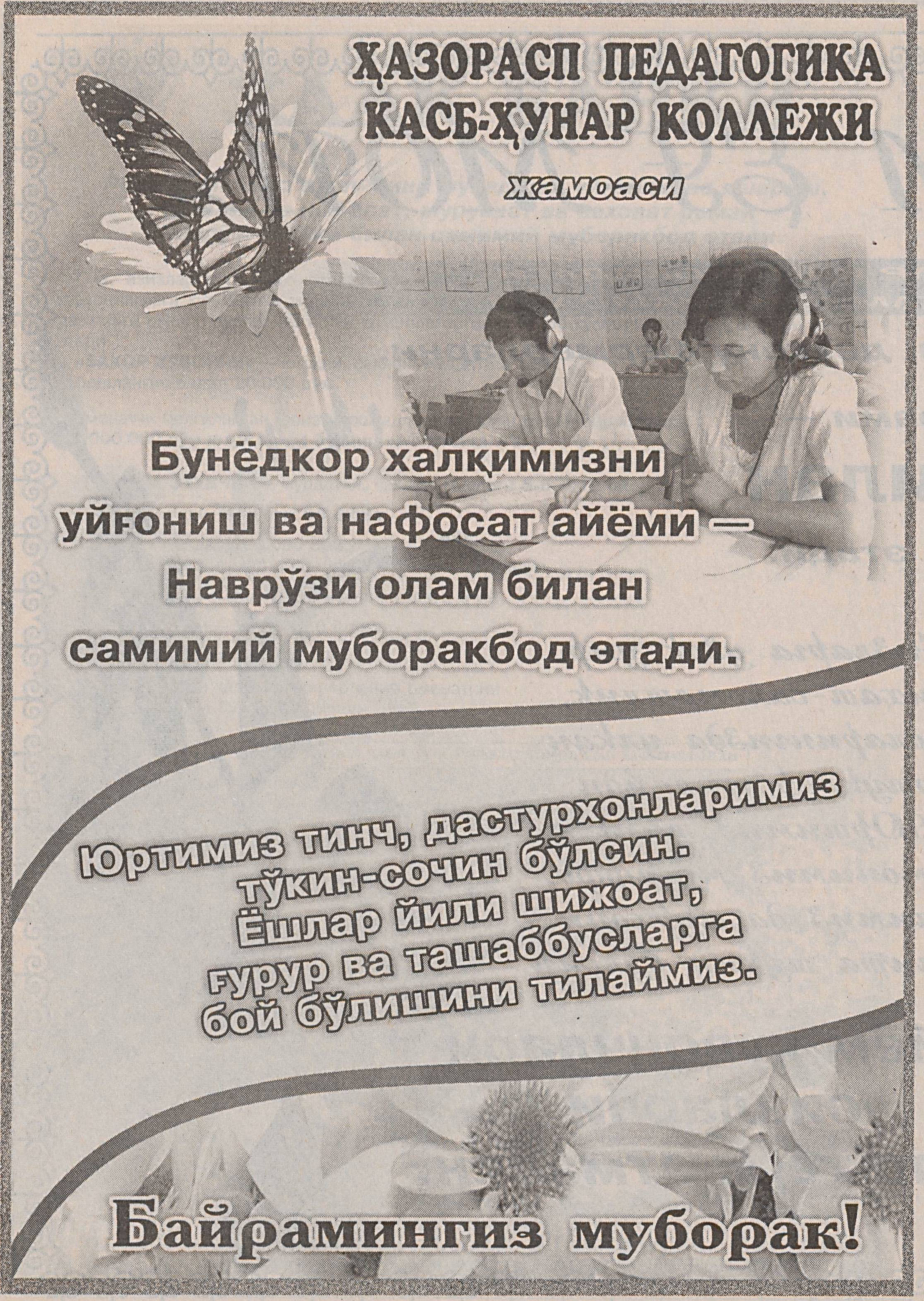

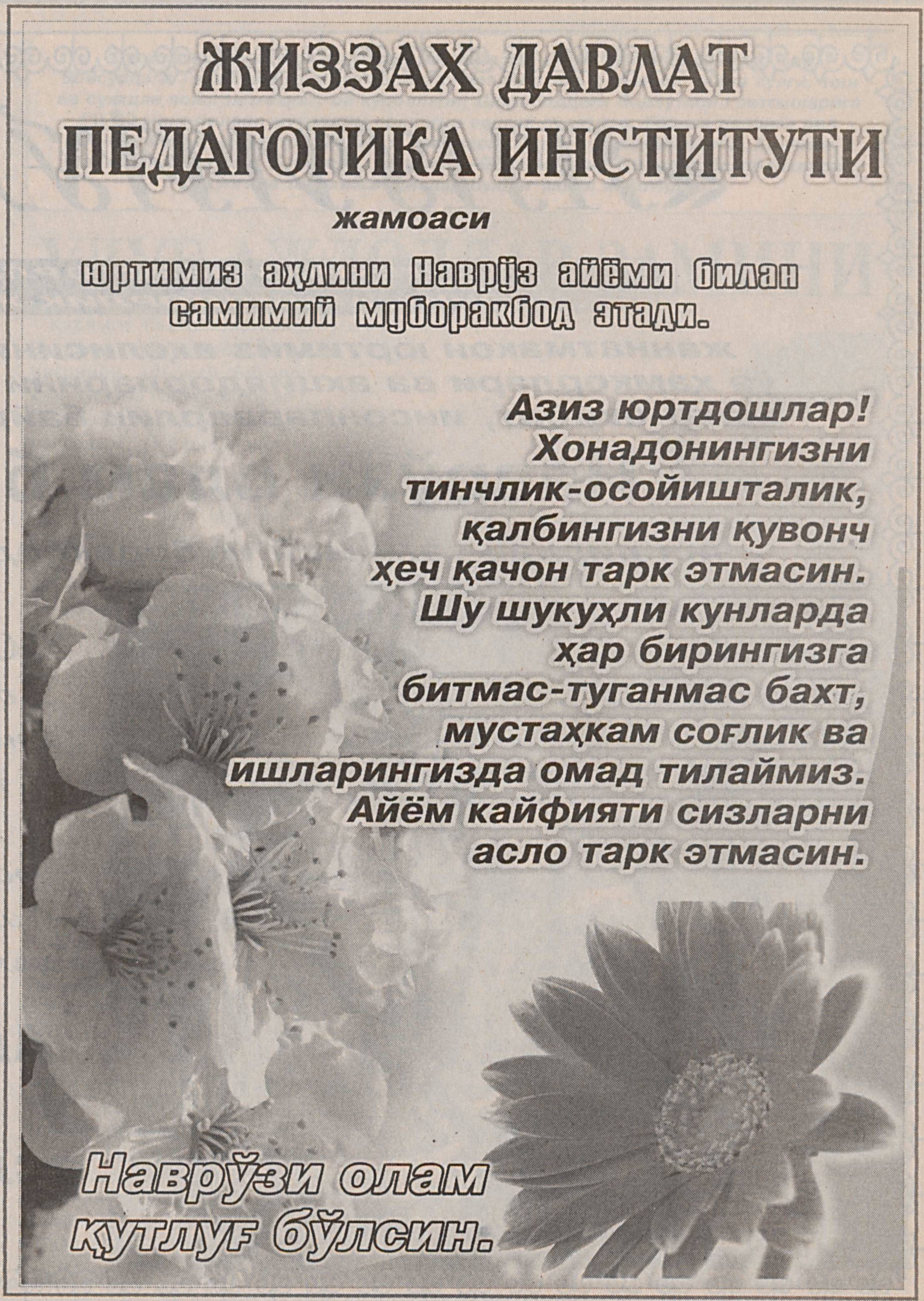

● Эл эъзозлаган кишилар

АЖОЙИБ ОЛИМ, МЕҲРИБОН ИНСОН ЭДИ

академик Яхё Ғуломовни эслаб

Мен бу олимни Тошкент Давлат университетида ўқиб юрган кезларимдан биламан. Ўзларини кўрмасам-да, оқсоқолардан чиққан ажойиб олим, ўзбеклардан чиққан илк тарихчи, биринчи археолог эканликларини эшитиб, гурурланиб юрардим. Талабалик йилларида тарих фанидан маърузалар эшитишимиз Яхё Ғуломовнинг илмий ижодига мурожаат қилишга, уни қисман бўлса-да мутолаа этишга имконият туғдирди. Биз кутубхоналардан унинг илмий ишларини қидирардик. Олимнинг Ўзбекистоннинг суғориш тарихига оид илмий ишлари Бухоро тарихига доир тадқиқотлари билан бир оз бўлса ҳам танишиб чиқишга сазовор бўлдик. Шу ишларнинг ўзиёқ Яхё Ғуломовнинг чуқур билимидан, зўр истеъдод соҳиби эканлигидан далолат берарди.

Кейинчалик забардаст олим билан ёнма-ён ишлашга ҳам мушарраф бўлдим. У киши Фанлар академиясининг Тарих институтида қадимги ва ўрта асрлар тарихи сектори мудири бўлиб, мен эса Тил ва адабиёт институтида катта илмий ходим, директор ўринбосари лавозимларида меҳнат қилдим. Ҳар икки институт бир бинода, бир қаватда жойлашган, хоналаримиз ҳам ёнма-ён эди. Бу олим билан тез-тез учрашиб, мулоқотлар тўкашиб, ҳаётий, илмий чашмаларидан кўп баҳраманд бўлишга имкон берди. Биз эса олимлар у зотдан кўп сабоқ олганмиз, унинг олдида ҳамиша қарздормиз. Яхё Ғуломовнинг олижаноблиги, меҳрибонлиги, инсонийлиги, камтарлиги шунда эдики, у биз билан худди тенгдошдай, қадрдондай гаплашарди. Қайси бир масалада мурожаат қилмайлик, ҳамиша кўнгилдагидек жавоб оларди, йўқ, билмайман, қила олмайман, деган гапни ҳеч қачон эшитмаганмиз. Кези келганда севимли академигимизнинг қилган жуда кўп хайрли ишларидан айримларини тилга олиб ўтишни жоиз деб биламан.

Адабиёт институтида аспирантурани битириб, номзодлик диссертациясини тугатган Охунжон Собировга... оппонент топиш муаммо эди. Қоида бўйича биринчи расмий оппонент Фан доктори бўлиши шарт. Аммо Фольклор бўйича фан доктори ўзбекларда биронта ҳам йўқ эди. Нима қилиш керак? Бошимиз қотди. Ўйлаб-ўйлаб Яхё Ғуломовга мурожаат этишга жазм қилдик. У киши жон-дилла-ри билан розилик бериб, бизни жуда хурсанд қилди. Аммо археолог-тарихчининг халқ оғзаки ижодига, у ҳақидаги диссертацияга тиши ўтармикан, деган савол ҳам хаёлимизни банд этди. Аммо ҳимоя куни шубҳаларимиз бекор эканлигини англадик. Олим О. Собировнинг диссертациясини шундай чуқур таҳлил қилиб бердики, адабиётшуносу фольклоршунослар қойил қолдик. Яхё Ғуломов фольклоршунослик соҳасида ҳам чуқур тадқиқотчи эканлигини исбот қилди. Энг муҳими, битта истеъдодли ёш мутахассис илм оламига кириб келди.

Яхё Ғуломов узоқ вақт гуманитар фанлар бўйича докторлик диссертациялар ҳимоясининг ихтисослаштирилган илмий кенгаши раиси бўлиб хизмат қилганлар. Бу соҳада миллий кадрларни тайёрлаш, уларга илмий даражалар олиб беришда ҳамиша ғамхўрлик кўрсатиб келганлар. Навбатдаги кенгашларнинг бирида каминанинг "Ўзбек сатираси масалалари" бўйича таёрлаган докторлик диссертациямни ҳимояга қабул қилиб олиш масаласи турар эди. Бўлим бошлиғи, профессор Ҳомил Ёқубов (жойлари жаннатда бўлсин) диссертация бўлим йиғилишида муҳокама қилиниб, ижобий баҳоланиб, қабул қилинганлигини айтиб, уни илмий кенгаш маъқуллашини сўради. Шу аснода бирданига бир машҳур адабиётшунос олим "мен бўлим баҳосига қўшилмайман, менинг баҳом бунга зид", деб қолса бўладими? Ишни ўқимай, касбдошларини менсимай, улар кўз нурини тўкиб, муҳокама қилиб айтган фикрларини оёқ ости қилмоқчи бўлган олимга йиғинга раислик қилаётган Яхё Ғуломовнинг қўзғаган нафрати юз-кўзларидан билиниб турарди. Аммо вазиятни дарҳол ақл тарозисига сола олган у киши масалани очиқ қолдиришга қарор қилди. Зеро, ўйламай сўзлаб юборган олим ўша вақтда Олий аттестация комиссиясида экспертиза аъзоси эди. Шу заҳотиёқ ҳақиқатгўй олимимиз Ҳамид Сулаймон куйиб-пишиб диссертацияни ҳимоя қилиб гапирди. Яхё Ғуломов ишнинг келажагини ўйлаб, арқонни узун ташлади ва жуда тўғри йўлни топа олди. Келажакдаги ҳимояда бояги олим ишни ёқлаб овоз берди. Ноҳақлик, ғаразгўйлик кишининг асабларини кемирар экан. Мен шу кеча мижжа қоқмай чиқдим, тонг отиши билан Яхё Ғуломов ҳузурига йўл олдим. У киши менга оталарча муносабатда бўлдилар. "Сиз яхши муомала қилиб юраверинг, ҳовуридан тушгач гаплашармиз", — дедилар. Юқорида айтганимиздай бу доно маслаҳат туфайли бояги олим ҳақиқатга юз ўгирди.

Яхши одамлар ҳақида завқланиб гапиргинг, қалбингдаги муҳаббат туйғуларини қоғозга тўкиб, инсоний бурчингни қисман бўлса ҳам адо этгинг келади. Шундай инсонлардан бири Яхё Ғуломов эди.

Яхё Ғуломов ҳаётга, жамиятга ўта масъулият билан ёндашарди ва чуқур тушунарди. У мамлакатнинг ривожини, истиқболини фақат иқтисодиёт билан эмас, балки бутун маънавият, барча маданий мерос ва миллий қадриятларни эъзозлаш билан боғлиқ ҳолда кўрди. Шу боис ҳам бу зот бутун онгли ҳаётини миллий ёдгорликлар, обидалар, удумларни ўрганиш, тадқиқ этиш, уларни кўз қорачиғидай асрашга сарф қилди.

Ҳар бир обидани, ёдгорликни эрта-ю кеч, ҳаттоки кечалари ой ёруғида ўрганди. Улардан завқланди. Халқнинг ақл-заковати, буюк истеъдодидан бунёд этилган осори атиқаларга қойил қолган олимга уларнинг ҳар бири худди фарзанддай қадрли ва севимли бўлиб қолган эди. Шу сабабдан ҳам ёдгорликларга шикаст етиши, уларнинг нураб, хароб бўлишига асло чидай олмас эди. Яхё Ғуломовнинг юқори ташкилотга арзини, обидаларни сақлаш, уларни таъмирлашга катта аҳамият бериб, келгуси авлодларга бус-бутунлигича, тўла етказиш лозим, деб бонг уришини қалб амридан фаввbooрадай отилиб чиққан нидо деб қабул қилинса тўғри бўларди. Ҳа, олимимиз савобли иш қиламан, деб балога қолади. Оғир таҳликали вақтда, "яшасин, ура"лар авж олган бир замонда жиддий танқидий фикрни қабул қилиш амри маҳол эди. Унинг аризасини Ўзбекистон Олий Совети Президиумида муҳокама қилишиб, муаллифни тоза савалашади. Гўё Яхё Ғуломов шўро ҳукуматининг маданий меросни тиклаш, ободонлаштириш ҳақидаги ғамхўрлигини инкор қилаётган, воқеликка туҳмат этаётган эмиш.

Яхё Ғуломовнинг юқорида тилга олинган чиқиши ўша давр учун ўта мардлик эди. Чунки у ҳақиқатан бой маънавий, маданий меросни ҳимоя қиламан, деб оқимга қарши борди. Бу билан ўзининг чин илм фидойиси, миллий мероснинг оташин ҳимоячиси эканлигини қойил қилиб исбот этди. Келажак — мустақиллик олимнинг ҳақлигини кўрсатди. Олим ҳаёт бўлганларида 100 ёшларини тўй қилган бўлардик.

Ҳафиз АБДУСАМАТОВ.

Ярим тун. Борлиқ сукунат оғушида. Жимжитликни сескантириб оламни тиниқ ва жарангдор бир овоз тутиб кетди: инга-а-а... Бу ҳаёт қўшиғи эди.

ҲАЁТ ҚЎШИҒИ

Чархинда тонг шундай отади

Тиббиёт ва ислоҳот

Ҳозиргина кўзи ёриган, оналик бахтини ҳис қилган аёл туғруқхонага шошилинч келтирилган, жони талошда эди. Камқонлиги сабаб аҳволи жуда оғир, юрак уриши ҳатто сезилиб-сезилмайди ҳам. Шифокорлар жонсарак, бири бола билан, бошқалари она билан овора. Ҳаёт учун, тириклик учун тезкор хулосага келиш, кескин чоралар қўллаш лозим. Марказдан маслаҳат, ёрдам кутишнинг иложи йўқ. Комила Муқимованинг кескин буйруғи барчани сергак торттирди: қон қуйиш керак, бошқа чора йўқ. Фақат тез! Тезроқ!

Хайрият, ҳаммаси ортда қолди...

— Бундай ҳаяжонли воқеалар бўлиб туради, — дейди тажрибали врач, Пастдарғом туман тиббиёт бирлашмасига қарашли Чархин шаҳарча шифохонаси туғруқ мажмуаси бошлиғи Комила Муқимова. — Бўлимимиз 35 ўринга мўлжалланган бўлиб, 2006 йилда ишга туширилган. Замонавий тиббиёт воситалари билан жиҳозланган. Жамоамиз аъзолари ёш раҳбар Илғор Холбоев атрофида жипслашиб тиббиёт соҳасидаги ислоҳотларни изчил амалга оширишмоқда. Ойига 80-90 нафар чақалоқ дунёга келаяпти. Ўтган йилда биз йўргаклаган чақалоқлар сони мингдан ошиб кетди.

Биз туғруқлар рўйхатида Самарқанд, Оқдарё, Ургут сингари қатор қўшни туманлардан келиб кўзи ёриганларнинг номларини кўриб, ҳайратландик. Уларни айрим сабабларга кўра бу ерга келиб қолгандир деб ўйладик. Аслида ҳолат биз ўйлаганимиздан мутлақо бошқача экан.

— Мана, қаранг, Ўғилой Шерқулова Қашқадарё вилоятининг Китоб туманидан, — дея изоҳ беради опа. — Туғруқхонамизда амалга оширилаётган ишлар, шароитларни эшитиб, дард тутишидан аввалроқ келган. 5 килолик полвонгина ўғилчаси соғ-саломат туғилди. Жиззах вилоятидан келган Гулшан Раҳматова, Чирчиқ шаҳридан келган Азиза Қўлдошева чақалоқларини эсон-омон қўлга олиб, хурсанд қайтишди. Бу гаплар балки мақтанишдек туюлар. Аслида эса ундай эмас, буларнинг барчаси бўлимимизда Нилуфар Воҳидова, Клара Каримова сингари соҳасининг билимдонлари, фидойи ҳамширалар ишлаётганлиги сабаблидир. Биз меҳнат қилаётган туғруқ мажмуасини узоқ-узоқлардан сўраб келаётганлар кўпайиб борар экан, бу ишонч масъулиятимизни янада оширади.

Самарқанд шаҳрининг Кимёгарлар кўчасидан келган Мунаввар Ҳақбердиеванинг ҳаёти аранг сақлаб қолинди. Унинг юз-кўзларида чексиз миннатдорлик туйғулари. "Тўлғоқ азобида ҳушимдан кетдим. Қанча вақт ўтганини билмайман, кўзимни очганимда шифокорларнинг ташвишли юзларини кўрдим. Чақалоқ йиғисидан ҳушёр тортдим.

Менинг ҳаётимни яхши одамларнинг меҳри сақлаб қолди. Улардан бир умр миннатдорман. Томирларимда шифохона бош ҳакими Илғор Холбоевнинг, ҳамшира Гулинисо Абдураззоқованинг қонлари оқаётганини ҳис этиб турибман. Менинг кимлигимни ҳам суриштирмай, ўлим чангалига тушиб қолганимда қон берган бу инсонлар энди туғишган жигарларимдир. Боламнинг тўйларида ҳам бирга бўлишсин, илоҳим".

Тиббиёт қоидаларига кўра беморга донорнинг қонини тўғридан-тўғри қуйиш мумкин эмас. Лекин бундай тартибни ҳаётга тўлиқ жорий этиш имконият бўлишини талаб этади. Масалан, электр энергияси таъминотидаги беқарорликни бартараф этишнинг иложи бўлмаяпти. Чархин шифохонаси жамоаси ҳам иложсизликдан ёнилғи билан ишлайдиган мотор олишган. Лекин бу билан ҳам масалани ҳал этиб бўлмайди. Шифохона совутгичларида сақланиши лозим бўлган дори-дармонларни асраш кафолати жиддий масала. Фавқулодда ҳолатларда эса Самарқанддан етказиб келишнинг иложи бўлмай қолиши мумкин. Аммо биз ҳикоя қилаётган туғруқхонада вазиятдан келиб чиқиб тўғри йўл тутилган десак бўлади. Шифокорлар беморга дуч келган кишининг эмас, балки лаборатория таҳлилларидан ўтган ишончли қонларни қуйишади.

Энг муҳими, она ҳам, бола ҳам соғ-омон. Туғруқхонага эса яна янги меҳмон келди. Уни кутиб олиш лозим. Шифокорлар юзларида ташвиш, шошилиш керак. Яна бир инсон дунёга келиш арафасида.

Шундай, Чархинда ҳар бир тонг ҳаёт қўшиғи билан бошланади.

Ўктам ҚУРБОНОВ,
"Миллий тикланиш" мухбири.

Давлатнинг молиявий фаолияти унинг иқтисодий, ижтимоий, сиёсий ва экологик функцияларини амалга ошириш ҳамда мамлакат иқтисодий хавфсизлигини таъминлаш билан боғлиқдир. Шунинг учун ҳар бир давлат ўзининг мукаммал ишланган молия сиёсатига эга бўлади ва у орқали яратилган миллий даромад тақсимланади, қайта тақсимланади ва фойдаланилади.

СОЛИҚ СИЁСАТИ:

иқтисодиётнинг барқарор ривожланишини таъминлайди

Молиявий сиёсатнинг энг муҳим таркибий қисми сифатида солиқ сиёсати катта аҳамиятга эга. Солиқ тизими аниқ мақсадларга қаратилган молиявий сиёсат бўлиши билан биргаликда ялпи миллий маҳсулотни бир қисмини қайта тақсимлайди ва шу тарзда иқтисодиётнинг таркибий тузилишини ўзгартиради. Шу сабабли солиқ тизимини янада такомиллаштириш муҳим устувор вазифа саналади. Республикамизда унинг ривожланиш босқичи бир неча даврларни ўз ичига олади.

Юртимизда солиқ тизимини ташкил этиш 1991 йил 12 августда Вазирлар Маҳкамасининг "Ўзбекистон Республикаси давлат солиқ органлари тўғрисида"ги 217-сонли қарори қабул қилингач бошланди ва солиқ органлари фаолият юрита бошлади. Миллий молия ҳамда миллий солиқ тизимини ривожлантириш асосан учта босқичда амалга оширилади. Биринчи босқич 1991-1994 йиллар, бу ўтиш даврига мос мутлақо янги солиқларни жорий қилиш, солиқ қонунчилигини жадаллик билан ривожлантириш даври бўлди. Иккинчи босқич 1995-1999 йиллар, бу даврда асосий эътибор ишлаб чиқарувчиларни қўллаб қувватлашга қаратилган солиқларни ва имтиёзларни жорий қилиш билан характерланади. Учинчи босқич 2000 йилдан ҳозирги кунга қадар бўлган муддатни ўз ичига олади. Бу даврда асосий вазифа солиқ қонунчилигини соддалаштириш, солиқ юкини камайтириш, инвестицион муҳитни қўллашга қаратилгандир.

Хуллас, ўтган даврда мамлакатимизда солиқ тизими шакллантирилди ва унинг қонунчилик базаси мустаҳкамланди. Солиқлар бюджет даромадларининг асосий манбаига айлана борди. Буни қуйидаги маълумотларда ҳам кўриш мумкин. Хусусан, 1991 йилда республика бюджетининг жами даромадларида солиқлар 19,2 фоизни, бошқа тушумлар эса 80,2 фоизни ташкил этган бўлса, 2000 йил бу кўрсаткичлар 93,4 фоизини солиқлар, 6,6 фоизини бошқа тушумлар, 2006 йилда 91,4 ҳамда 8,6 фоизга тўғри келди.

Бюджет-солиқ тизими давлат қўлидаги молиявий ресурслар манбаи, иқтисодий ва ижтимоий жараёнларга таъсир этиш воситаси, бозор иқтисодиёти шароитида мамлакат тараққиёти солиқ потенциалига бевосита боғлиқ эканлиги жиҳатидан ниҳоятда муҳим соҳа ҳисобланади ва давлат иқтисодий хавфсизлигини таъминлашда катта аҳамиятга эга. Солиқлар пул муносабатларини ифода этиб, иқтисодий муносабатларининг таркибий бўлаги, бозор иқтисодиётининг зарурий қисмидир, шунингдек, давлатнинг иқтисодий таянчи бўлиб, унинг мустаҳкамланиши асоси ҳисобланади, юксалиши ва тараққий этиши учун муҳим манба саналади.

Юқорида таъкидланганидек, давлат молиявий сиёсатининг асосий бўғини давлат бюджети ва маҳаллий бюджетлар даромадларини шакллантириш ҳисобланар экан, солиқ сиёсати ва уни такомиллаштириб бориш муҳим долзарб масала бўлиб қолаверади.

Хулоса сифатида шуни айтиш мумкинки, молия сиёсати мунтазам ривожланиб, такомиллашиб борувчи жараёндан иборат бўлиб, давлатнинг иқтисодий сиёсат юритишида асосий йўналиш ҳисобланади.

Шерзод НОМОЗОВ,
тадқиқотчи.

ОТ ЙИГИТНИНГ ЙЎЛДОШИ

Миллий анъаналаримиз

Қаҳрамон ИШАМАТОВ сўлим Зоминнинг Парчаюз қишлоғида яшайди. Ўн икки ёшидан бошлаб отга муҳаббат қўйди, у билан тиллашди. От боланинг яқин сирдошига, йўлдошига айланди. Полвон отни тушунди. От полвонни тушунди. Унинг Қорабайир тулпори 9 ёшни қаршилади. Ранги қизил, жийрон қашқа. Жониворнинг олд ва орқа оёқларида ҳам қашқаси бор, оқи бор.

Полвонлик Қаҳрамон акага отамерос. Ишамат бобо, сўнг Мамадали полвон ўз даврининг довруғли чавандозлари бўлишган. Қаҳрамон полвон ҳам бир сўзли, мард киши. Камтар. Камсуқум. Қалам аҳлига унинг меҳри бўлакча. Эътибору эътиқоди бўлакча...

Полвон топганини қийиқ-белбоғига тугиб, ота уйини қайта қурди. Уйга зиналар солдирди. Гул кўчатлари келтириб ҳовлини, узун супа атрофини гулзор қилди. Ҳовли тўйи қилиб, элга ош берди. Кўпчиликнинг дуосини олди.

Онаси Тўтинисо момо 80 ёшни қоралаб қолган. У ўғлини дуо қилгани-қилган. Меҳринисо янга кечаю кундуз хизматда. Келди-кетди, пишир-куйдир каби рўзғор юмушларини елиб-югуриб, қовоғини уймасдан бажариб келади. Тўнғичи Элёржон университет талабаси, Сардор полвоннинг ёрдамчиси, Шоҳсанам ва Мавжуда мактабда, коллежда таълим олмоқда.

Полвонлик Қаҳрамон аканинг қонида бор эмасми, «Ҳу-у-в, палон юртда улоқ-кўпкари бўлар экан», — деб хабар етказсалар, тинчини йўқотади. Туни билан жийрон қашқанинг атрофида гиргиттон бўлади. Тулпорга тўрва осади. Баданларини қашлайди. Ёлини тарайди. От ҳам меҳрибон соҳибининг ғамхўрлигидан завқланиб-ийиб, гоҳ-гоҳ қисқа-қисқа кишнаб, депсиниб миннатдорчилик изҳор қилади.

— Отга қараш учун, отни парваришлаш учун одамнинг юраги ҳам отдек бўлиши керак, — дейди полвон. — Отни аёл киши ҳам боқиши мумкин, бироқ муҳими отни совутиш, уни уринтириб қўймаслик лозим.

Тирикчилик, юмуш деганларидек, қайгадир бир-икки кунга кетса, жийрон қашқасини соғиниб қолади. Ҳовлига оёқ босар экан, тулпор полвоннинг ҳидини сезиб узун-узун кишнаб юборади. Ўша ондаги ҳолат полвон ҳаётининг асл қиёфаси. Полвон от билан, яна улоқ-кўпкари билан тирик! Уни олқишловчи мухлислари ва от ишқибозлари билан тирик!..

Сафдош полвонлар Султонхон, Восим, Шертой, Улуғбек, қозоқ полвони Шаймохонлар билан не-не олис юртларда от сурмаган дейсиз! Ўзбек полвонлари довруғини дунёга ёйган бундай жасур ўғлонлар юртимизнинг шаън-шуҳратидир.

Кўпкари — тўй кўрки

Сунбула. Бу фаслда юртимизда тўйлар кўпаяди. «Топганинг яхши кунларга, тўйларга буюрсин», — дейди халқимиз. Бу гапда ҳикмат кўп! Яхши ниятга фаришталар ҳам омин дейишармиш. Яқинда Зоминнинг Боғишамол қишлоғида ҳам шундай тўйлардан бири бўлиб ўтди.

Ирригатор Алижон Абдуллаев фарзандларининг «қўлини ҳалоллаб», элга ош тортди. Сўнг Ҳасанкелди қиру адирлари улоқчи отлар, полвонлару ишқибозлар билан тўлиб-тошди. Улоқ-кўпкарини томоша қилиш учун тумонат оломон йиғилди. Қўшни Қозоғистон, Тожикистон Республикаларидан ҳам тўйга довруқ қозонган, элга танилган чавандозлар келдилар. Совриннинг яхшиси Қаҳрамон полвонга насиб қилди. Иккинчи маррада небусалик чавандоз Фарҳоддан ҳам унинг қўли баланд келди.

Унинг ўнг қўли кучли зарбдан шишиб чиқди. Оғриқ кучайди. Лекин тишини тишига босди. Чидади. Ҳеч кимга сездирмади ҳам. Полвонлик ахир мардлик ҳам. Иродаси метиндек маҳкам одамгина от мина олади. Мард одам отга минса, от ҳам унинг йўриғига юради. Унинг айтганини қилади. Яхши одамнинг қўлига тушган от полвоннинг номини танитади.

— От минган одам бақувват ва соғлом бўлади, — дейди Қаҳрамон полвон. — Отам умр бўйи от миниб ўтди. Соғлигидан нолиганини эслай олмайман. Яна бир гап. Уйда боғлоғлиқ от тонг отгунича эгасига ризқу насиба тилар экан. От ёнида тунлари фаришталар макон қурармиш. Улар от билан эгасига Аллоҳдан узун умр тилармиш.

— Миллий спорт тури ҳисобланган улоқ-кўпкари ўйинларини ҳар шанба кунлари жадвал асосида ўтказиб келаяпмиз. Бундан кўзланган мақсад ёшларни кучли, мард ва Ватанга садоқат руҳида тарбиялаш, — дейди туман улоқ-кўпкари федерацияси раиси Мустафоқул Турдалиев.

Федерация раисининг айтишича, миллий от спортини ривожлантириш мақсадида туман ҳокимлигига ипподром-отчопар майдони учун ер ажратишларини илтимос қилганлар. Лекин ҳанузгача мутасаддилар бу ишга совуққонлик билан қараб келмоқда. Муаммо ҳал бўлмаяпти. Ёшлар от спорти билан машғул бўлса, бунинг нимаси ёмон?! Умид қиламизки, юқоридаги масалани Зомин тумани ҳокимлиги, мутасадди идора ва ташкилот раҳбарлари ижобий ҳал қиладилар. Хайрли ишнинг кечи бўлмас, дейдилар.

Қишлоқ мулкдори

Истиқлол туфайли Қаҳрамон Ишаматов фермер бўлди. Ер очиб, деҳқончиликнинг сир-синоатларини ўргана бошлади. Дастлаб анча оғир бўлди. Полвон эмасми у, сув келса симирди, ўт келса кечди.

Бугунга келиб «Элёржон» фермер хўжалигининг 100 гектардан зиёд экин майдони мавжуд. Жамоа деҳқонлари ўтган хўжалик йилида режани тўла уддалашди. Меҳнат қилган одам кам бўлмайди. Ердан, ҳосилдорликдан пешона тери эвазига олинган соф даромад «Элёржон»нинг моддий техника базасини мустаҳкамламоқда.

«Алтай» маркали ер ҳайдов трактори, «Енисей» ғалла ўриш комбайни, «Белорусь» техникалари деҳқонларнинг оғирини енгил қилмоқда. Муҳими, қишлоқда мулкдор пайдо бўлди. Ер ўз эгасини топди. Ерга эгалик ҳисси шаклланди. Моддий манфаатдорлик ошди.

Полвон қўли очиқ инсон. Деҳқончиликдан орттирганининг бир қисмини кам таъминланган оилаларга, боқувчисини йўқотган хонадонларга улашади. Ҳамқишлоқларининг яхши ва ёмон кунларида уларга елкасини тутади. Тўйларга бош қўшади. У қисқаси одамлар билан бирга. Уларга ҳамдард, ҳамфикр. Яшашдан маъно ва мақсад ҳам шу эмасми, ахир?!

У билан келгуси режалар ҳақида суҳбатлашамиз.

— Насиб этса, қишлоғимизда маиший хизмат шахобчаларини бунёд этмоқчиман, — дейди Қаҳрамон ака. — Улар орасидан ҳаммом, сартарошхона, чойхона, тикувчилик цехи ўрин олади. Қолаверса, Зоминда от спорти билан шуғулланиб, ёшларга улоқ-кўпкари сирларини ўргатяпмиз. Шогирдлар тайёрлашни ташкил этдик. Бекорчилик яхши эмас. Ёшлар, албатта нима биландир машғул бўлишлари керак. Президентимизга раҳмат! Фарзандларимизнинг илмли, ҳунарли бўлишлари учун ҳамма шароитларни яратиб бермоқда. Юртимизда янгидан-янги ўзгаришлар бўлаяпти. Ёшлар тарбиясига эътибор кучаймоқда. Бу йилнинг Ёшлар йили деб номланиши ҳам ёшларимизга оталарча кўрсатилаётган улкан ғамхўрлик, одилона сиёсатнинг амалий ифодасидир.

— Гапираман десангиз, гап кўп, — дейди яна суҳбатдошим. — Айрим олдиқочди нашрларда ишқибозликни «хобби» деб ёзаяпти азаматлар! Бу «хобби» деганлари қаёқдан пайдо бўлди ўзи?! Отга, полвонликка иштиёқ ҳам ўша «хобби»микан?! Минг йиллик ўзбекона урф-одатлар олдида қандайдир «хобби»лар, европача энсани қотирадиган атамаларга ўзбекнинг куни қоладими энди?.. Мирзо Бобурни эсланг. Ўн беш ёшлигида от чопишда чапдаст, моҳир бўлган. Қиличбозликда, намзгўйликда ул зоти шарифга тенг келадигани топилмаган. Жасорат ва мардлик тимсолига айланган Алпомиш, Жалолиддин Мангуберди, Темур Малик руҳидаги полвонлик, чавандозлик каби хислатлар келажак авлодларга мерос бўлиб хизмат қилаётганлиги фахрлидир.

Шубҳасиз, гўзал Ўзбекистонимизда Қаҳрамон Ишаматов сингари мард ва жасур полвонлар кўп. Уларнинг қилаётган ибратли ишлари, эзгу амаллари ўсиб келаётган ёшларга намуна бўлади, албатта. Кучли фуқаролик жамияти сари бораётган она-Ватанимизда миллий спорт ўйини саналган улоқ-кўпкари каби қадимий анъаналаримиз эртанги кунимизга, порлоқ келажагимизга хизмат қилиши муқаррар.

Норқул МАЪМУР,
журналист.

Эҳтиром

Саксонинчи йилларнинг бошида ТошДУнинг журналистика факультетига ўқишга қабул қилингач, кайфиятим чоғ ҳолда қишлоққа жўнадим. Уйдагилар хурсанд. Бу хушхабарни қариндошлардан биринчи бўлиб эшитган шаҳарда яшовчи Хосият аммам табриклагани келди. Хуллас, амма келди, ҳамма келди, деганларидек уйимиз хешақраболар билан тўлиб кетди. Аммам билан анча гурунглашдик.

МАҲМУД АКАНИНГ САБОҒИ

Аммамнинг гурунглари

Китоб шаҳрининг қоқ марказида жойлашган Алишер Навоий номидаги ўрта мактабда биз билан Маҳмуд деган бола ўқиган эди. У оғир-босиқ, отасиз етим ўсган. Маҳмуд жуда тиришқоқ, ҳамма фанлардан "аъло" баҳога ўқир, шунданми, барча ўқитувчи-мураббийларимиз унга эътиборли эди. Мактабимиз директори Хосият опа Қаҳҳорова уни ўғлидай кўрарди. Директоримизнинг турмуш ўртоғи Ибод ака Абдуллаев ҳам бир ўғлимиз Тошкентда

ишлайди, деб фахрланиб юрарди. Маҳмуд илк китобини чиқарганида биринчи бўлиб директоримизга берган экан, устозимизнинг шундай собиқ ўқувчиси борлигидан анча вақт ғурурланиб юргани ҳамон эсимда.

«Сен ҳам Тошкентга борганинг захоти Маҳмудни топ. Фамилияси Сатторов. Ҳойнаҳой, "Ўқитувчи" нашриётида ишласа керак. Уни этагидан маҳкам тутгин. Учрашганингда албатта, менинг номимдан салом айтишни унутма».

Собиқ синфдошлар ичида у жуда бошқача бола эди. Турмуш ишлари билан андармон бўлиб уни ҳалигача кўрганим йўқ. Мен Самарқанд давлат тиббиёт институтига, у эса ТошДУнинг ўзбек филологияси факультетига ҳужжат топширган эди.

Илк учрашув

Маҳмуд акани топиш қийин кечмади. Хосият аммам тасвирлаб берганидек, қорамағиздан келган, бўйчанроқ, қалин тим қора сочлари бир томонга чиройли таралган ўттиз беш ёшлар чамасидаги йигит билан танишдим. Столи устида машинкада ёзилган 300-400 саҳифали қандайдир бир дарсликни таҳрир қилаётган экан. Ишни бир зум тўхтатиб менга синчков назар ташлади-да, ҳол-аҳвол сўради. Бир оз ҳаяжон аралаш саволларига жавоб берган бўлдим. Хайрлашиб кетар чоғим Маҳмуд ака бир юз эллик саҳифа атрофида бўлган қўлёзмани тутқазиб:

— Буни сенга ички рецензия учун беряпман, нашриёт режасига киритилган, яқин кунлар ичида китоб ҳолида чоп этилиши керак. Ўқиб чиққач, муносабатингни қоғозга тушириб келсанг яхши бўларди, деди. Рецензия нималигини тушунмаганимни айтганимда: "Бу тақриз дегани, соддароқ қилиб айтганда муносабат, дейиш мумкин», — деди.

Қўлимдаги папкани уйга келиб очиб қарасам, педагогика фанлари номзоди (ҳозир педагогика фанлари доктори, профессор) Санобар Нишонованинг қўлёзмаси. Яхши ёзилган экан, мириқиб ўқиб чиқдим. Фақат бир жойи ишонарсиз, воқеа-ҳодисалар бир-бири билан унчалик боғланмагани ҳақида озгина "танқидий" муносабат билдириб, икки ярим қоғоз тақриз ёздим ва бир ҳафта ўтиб нашриётга олиб бордим. Икки ойча вақт ўтиб, почтадан хабарнома келди. Кейин билсам, нашриёт томонидан берилган ўн тўрт сўм эллик тийинлик "гонорар" экан. Шу-шу Маҳмуд ака билан анча иноқ бўлиб кетдик. Ана шу воқеаларга ҳам чорак аср ўтибди. Унинг дастхати битилган ўнга яқин тўплам ҳозир китоб жавонимни безаб турибди.

Бу орада Маҳмуд Сатторовни анча кашф қилдим, десам муболаға бўлмас. "Ўзбекнинг гапи қизиқ", "Ўзбек удумлари" номли миллатимиз менталитетига хос бўлган, миллий қадриятларимиз, урф-одатларимиз ўз аксини топган бу китоблар аллақачон ўз ўқувчисини топиб улгурган. Мен ўқиган мактаб директори ҳам "Ўзбек удумлари" китобини ўқиган экан, ҳайратини яширолмади: "Қирқ йилга яқин педагоглик қилиб, саксон ёшга яқинлашиб қолибману удумларимизнинг теран томирлари бунчалик чуқур эканлигини билмас эканман. Миллий қадриятларимиз, бетакрор удумларимизнинг боқий фалсафаси, узоқ тарихи-ю, заминида бунчалик катта маънавий-ахлоқий унсурлар бисёр эканлигини шу китобни ўқигач, англаб етдим".

Ҳавас қилса арзигулик

Кези келганда Маҳмуд Сатторовнинг ўзига хос бир "қусур"и ҳақида айтиб ўтмоқ жоиз, деб ўйлайман. Унинг камгаплиги, ижодга нисбатан анча "хасис" инсон эканлигини қисқа суҳбатидан, ёзган тақриз ва мақолаларидан ҳам сезиш қийин эмас. "Йигирма қоғозда айтиш мумкин бўлган материални иккиуч қоғозга ҳам сиғдирса бўлади",— деган эди қайси бир суҳбатида. Шубҳасиз, бунга у кишининг ўзи ҳам амал қилади. Оз ва соз ёзади. Олим, ёзувчи, шоирлар, санъат ва маданият арбоблари ҳақида ёзган ихчам материалларида бу ҳолни кўп кузатганман.

Маҳмуд ака илмга чанқоқ олим – ижодкор эмасми, ўғил ва қизларини ҳам билимли, ўқимишли қилиб тарбиялади. Ўқитувчи, иқтисодчи, ҳуқуқшунос. Ҳаммаси бола-чақали, уйли-жойли. Кенжа қизи икки йил бурун юридик фани бўйича номзодлик диссертациясини муваффақиятли ҳимоя қилган эди. Айни пайтда докторлик дессертацияси устида изланиш олиб боряпти.

Дастлабки иш фаолиятини ўзи ўқиган мактабда ўқитувчиликдан бошлаган Маҳмуд ака тўрт йил ўтиб, Тошкентга қайтиб келди. «Ўқитувчи» нашриётида анча йил ишлади. Бу орада филология фанлари номзоди илмий унвонига эга бўлди. Абдулла Қодирий номидаги Тошкент давлат маданият институти талабаларига сабоқ берди. Мана, салкам етти йилдирки, "Адолат" нашриёти директори лавозимида хизмат қилмоқда.

Фахр билан айтиш мумкинки, ўзбек зиёлилари ичида олим, мураббий, публицист, ношир Маҳмуд Сатторовнинг ҳам ўзига хос ўрни бор.

Азамат СУЮНОВ.

Илҳом лаҳзалари

КЎНГИЛ ҲУБОБ БЎЛИБ ЕТДИ ОСМОНГА...

Нилуфар Қурбонова иқтидорли ёшларимиздан бири. Табиат унга ўзига хос эҳтиросли туйғуларни ато этган. Шеърларини ўқиб шунга амин бўлдикки, юртимизда яна битта истеъдод вояга етмоқда. Бундан беҳад хурсанд бўлдик.

Ҳозирги кунда у ЎзМТДП Хоразм вилояти Гурлан туман кенгашида фаолият юритмоқда.

Назм гулшанидаги илк қадаминг қутлуғ бўлсин, Нилуфар!

ВАТАН

Ахтардим жонимга фидолар,
Қақраган дилимга адолар,
Мудраган тилимга нидолар.
Топганим сен бўлдинг, жон Ватан,
Адо ҳам, нидо ҳам, фидо тан.

Изладим меҳрни кўзлардан,
Дардимга давони сўзлардан,
Савобни оқ-ойдин юзлардан,
Топганим сен бўлдинг, жон Ватан,
Даво ҳам, меҳр-ла савоб ҳам.

Истадим Тангридан ҳурликни,
Пойим-да жойим ҳам дурликни,
Зўр ишқни, бир бахтни, ўзликни.
Бергани сен бўлдинг, жон Ватан,
Бахтим ҳам, тахтим ҳам, ишқимсан.

Отамсан, онамсан, ўзимсан,
Келарим сенсан, сен борарим ҳам,
Мени чин фарзандим дегайсан,
Шу сўзга берурман жону тан.

* * *

Меҳр дарёсига отдим кўнглимни,
Оқизиб, уммонга етказди дамда.
Уммондан кўк томон йўғрилган ҳубоб,
Кўнгил ҳубоб бўлиб етди осмонга.

Осмонда яйради, ўйнади, кезди,
Юлдузлар нуридан жилоланди у.
Ойнинг қизи бўлди, қуёшнинг ўғли,
Сўнг булут меҳридан сармаст бўлди-ю
Сув бўлиб тўкилди ерга бир пасда...

ОНАМГА

Она,
Бир кунингга яроқсиз гўлман,
Хатоларга тортилган йўлман,
Ҳатто янтоқ ўсмаган чўлман,
Орлан мендек боланг боридан.

Сен ёқасан, ўчаман тутаб,
Сийпалайсан, кетаман силтаб,
Айт, менмидим олганинг тилаб,
Орлан мендек боланг боридан.

Кеча кўзларингда ёш кўрдим ногоҳ,
Бироқ бўлолмадим бир онча паноҳ,
Асли ҳар дардингга сабаб мен гумроҳ,
Орлан мендек боланг боридан.

Қара, қор қамраган сочингга қара,
Юзинг сўлган лола, дилингда яра,
Қара, мен кўряпман буларни, қара,
Орлан кўзи сўқир боланг боридан.

Тангрим, бахтим баҳридан ўтгин,
Шодликларинг керакмас менга.
Онам бир бор жилмаймаса гар,
Айтгин, нега яшайин, нега?!

БАҲОРИМ, ҚАЙТГИН...

Ун энди майса, бойчечак очил,
Дарахтлар, куртак оч, шодликлар сочил.
Ғуссалар ўлсин, дард синсин чил-чил,
Баҳорим, қайтгин...

Кел энди қалдирғоч, келгин булбулим,
Келақол зўр бахтдан безанган куним.
Кўнглимни тоабад этгали қўним,
Баҳорим, қайтгин...

Чучваралар қайна, сумалак қайна,
Ялпизлар, райҳонлар, боғимда ўйна.
Бир ўйна, шўх ўйна, армонинг қўйма,
Баҳорим, қайтгин...

Сен келсанг, мен қайта ғусса кўрмайман,
Бахтга аза очиб, қора киймайман.
Ишон, абад келсанг – абад ўлмайман,
Баҳорим, қайтгин...

Она ер бағрига ўзинг қўйиб бош,
Хун босган оламга ифорингни соч.
Менинг дунёмга ўзга дунё оч,
Баҳорим, қайтгин...

Нилуфар ҚУРБОНОВА.

«ШАКАРПАЛАК»

Ҳаётий ҳангомалар

Бу қишлоқда лақабсиз одамнинг ўзи йўқ. Баъзиларини юмшатиброқ айтишади. Масалан, арзимаган нарсага «пов» этиб кетадиган бақалоқ Салим сариқни «шакарпалак» деб эркалатишади.

Анча етилиб қолган Салим Қаҳҳоров ярим тунда тўғри новвойхонага келди. Бир оз мизғимоқчи эди, ҳадеганда уйқу савил келавермади. У қопдаги унни хампага бўшатгач, тўйхонадан эплаштирган «дармон дори»ни очиб, сопол косага қуйди ва ҳафсала билан симирди.

Салим новвой хампадаги унни қоргани сайин «Шамшод шароби» ўз кучини кўрсатиб, калта оёқлари хангилачўп бўлиб, қисқа қўлларини ёпишқоқ хамирдан зўр-базўр суғуриб оларди. У хамирни олд томонга тортмоқчи бўлиб тирсакларига таянганида, оёғи кўтарилиб ўмгани билан хампага муккасидан санчилди. Ияги хамирга ботиб бораётган Салим кайф зўриданми ёки қўрқувданми: «Қўйиб юбор, аҳмоқ, қўйиб юборсанг-чи», — деб типирчиларди.

Новвойхона томондан чиқаётган ташвишли овоздан ҳушёр тортган Маматкарим қоровул милтиқни кўтариб панжарадан ошиб ўтди. Деразанинг синиқ ойнасидан бешотарни дўлайиб: «Қўлингни кўтар!» — деди. Ичкаридан Салимнинг ҳирқираб сўкинган овозидан ўзга сас эшитилмади. Маматкарим тоға ойнакдан синчиклаб қараса, қўл ўрнига иккита оёқ шифтга кўтарилиб турарди. Дарҳол эшикни очди. Ўзи билан ўзи олишиб, сўкиниб ётган «Шакарпалак»ни белидан базўр тортиб чиқаргач, бетига сув урди. Ўзига келган Салим халоскорига илтижоли боқиб ҳиқичоқ аралаш: «Раҳмат, ҳиқ, сиз бўлмасангиз, ҳиқ...» — деб жағидаги хамирни сидирарди.

— Хурмачангга яраша ичмайсанми, аҳмоқ!..

— Тоға, илтимос, ҳиқ, Али қизиқ эшитмасин, ҳийқ... Юз йил эрмак қилади-я. Ҳийқ...

— Хотиржам бўл, оғзим маҳкам, — Маматкарим қоровул зарда билан ташқарига йўналди.

Турсунбой АДАШБОЕВ.

Наврўзи олам Оҳангарон туманининг Телов қишлоғида ҳам катта тантана қилинмоқда. Бепоён кенгликлар, қир-адирлар бағрини тўлдирган одамлар қиёфасида тантилик, жўмардлик, меҳнатсеварлик каби олижаноб фазилатлар намоён.

ОҲАНГАРОНДА НАВРЎЗ ТАНТАНАЛАРИ

Бугун дошқозонларда қайнаётган Наврўз таомлари — сумалак, ҳалимлар, кўк сомса, қатлама-ю чалпаклар тўкин дастурхонимизнинг азиз неъматларидир. Бир томонда дорбозлар, чавандозу паҳлавонлар, спортсевар ёш йигит-қизлар, ҳофизу хонандалар, бахшию ўланчилар, либослари ўзига ярашган келинчаклар, арғумоқ минган куёвтўралар, ёр-ёр айтган янгалар... Хуллас, айтсанг адо бўлмайдиган ажиб манзара... Карнай-сурнай, ноғора садолари остида саҳнага кўтарилган санъаткорларнинг чиқишлари, дорбоз ўйинлари ёш-қарини бениҳоя қувонч, шодликларга ошно этади.

Чиллак, кураш, қиз қувди, от пойгаси, варрак учириш, тош кўтариш каби халқ ўйинларида мароқ билан иштирок этаётган кекса-ю ёш, йигит-қизлар, болакайларнинг қувончи чексиз.

— Менинг варрагим энг баландга кўтарилди, биринчи ўрин-

ни олдим, — дейди қишлоқдаги 3-мактабнинг 6-синф ўқувчиси Иззат Турдиалиев. — Наврўз байрамини ҳар йили интиқлик билан кутаман. Кунлар иссиқ, ҳаммаёқ кўм-кўк... Далада варрак учиришни яхши кўраман. Осмонда учиб юрган варрак худди тинчлик элчиси, беозор қушга ўхшайди...

– Мен кураш бўйича мусобақаларда қатнашдим, — дейди оҳангаронлик талаба Бунёд Назаров. — Ҳар йили байрамларда, айниқса, Наврўз тантаналаридаги мусобақаларда қатнашишни яхши кўраман. Ўзим Тошкент темирйўл муҳандислик институтида ўқийман. Енгил атлетика мусобақаларида ҳам қатнашиб, икки марта медаль олганман. «Жар» спорт мажмуасидаги тўгарак аъзосиман.

Тошкент вилоятининг деярли барча туман ва шаҳарлари — Ангрен, Оҳангарон, Пскент, Паркент, Оққўрғон, Олмалиқ, Янгийўл, Бўстонлиқдан келган фольклор-этнографик жамоаларининг чиқишлари Наврўз тантаналарига алоҳида кўрк, кўтаринки руҳ бағишлади.

Элимизнинг мангу барҳаёт удумларини тараннум этувчи Наврўз шодиёналари бир неча кун давом этади.

Сайёра ЭШМАТОВА.
Азамат АҲМАД олган сурат.

Тошкент Давлат университети томонидан Алмуродов Шокиржон Жумаевичга 02.08.1988 йилда журналистика факультетини тугатганлиги ҳақида берилган ПВ № 827699 серияли, 25142 рақами билан рўйхатга олинган диплом йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

ХЕОПС ПИРАМИДАСИ — ЕЧИМСИЗ ЖУМБОҚ

Ўқинг, қизиқ!

Инсоният тарихи сиру синоатларга бой. Тарихий обидалар борки, улар ҳануз кишилар учун жумбоқлигича қолмоқда. Шундай иншоотлардан бири Хеопс пирамидасидир.

Хеопс пирамидаси ҳар бири 3 тонналик (баъзилари ундан ҳам оғир) 2 600 000 тош блокдан иборат. Геродотнинг ёзишича, ўша пайтдаги қуроллар ва платформалар ёрдамида бир кунда тахминан 10 блокдан ташиб келтирилган бўлса, Хеопс пирамидасини бунёд этиш учун қурувчилар 260 000 кун, яъни 712 йил тер тўкишган. Фиръавн хонаси деб номланган уйнинг тепаси 500 километр узоқликдан келтирилган қизил гранит тошлардан тайёрланган оғир блоклардан ишланган. Пирамидалар қурилишининг жумбоқлари кўп. Масалан, қурувчилар тошларни бир-бирига қандай жипслаштиришган? Оғир блокларни узоқ масофадан қандай воситалар ёрдамида келтиришган? Саволлар кўп, лекин ҳамон жавоб йўқ. Улар беш минг йилдан буён ечимини кутмоқда.

Қадимий араб ривоятларида пирамидалар қурилиши бошланган пайтда ернинг тортишиш кучи анча пасайиб, юкни енгиллаштирадиган қуроллардан фойдаланилган дейилади. Хўп, улар антигравитация асбоблари бўлиши мумкин, лекин улар қаердан олиб келинди? Улардан қандай фойдаланилди? Бу саволларга аниқ жавоб топиш учун ҳам пирамидаларнинг ёшини билмоқ лозим.

Қадимги араб ҳужжатларининг бирида пирамиданинг «...сув тошқинидан 300 йил аввал қурилган»лиги ёзилган. Бу бизнинг давримиздан 8-10 минг йиллар аввал дегани.

Пирамиданинг шарқ томонида кун системаси тўғрисида, юлдузларнинг жойлашуви, ўтган давр воқеалари ҳамда келажакда Мисрда бўладиган эътиборли ўзгаришлар ҳақида маълумот берувчи суратлар тошга ўйиб солинган...

Бу ҳақда XII асрда яшаган араб тарихчиси Абу Саид шундай ёзади: «Тош пирамидадаги белгилар сири шу кунга қадар аниқлангани йўқ. Мен Мисрда уларни биладиган кишини топмадим. Икки пирамидада ёзувлар шундай кўпки, уларни хатга кўчирилса 6000 саҳифалик ёзув бўларди...»

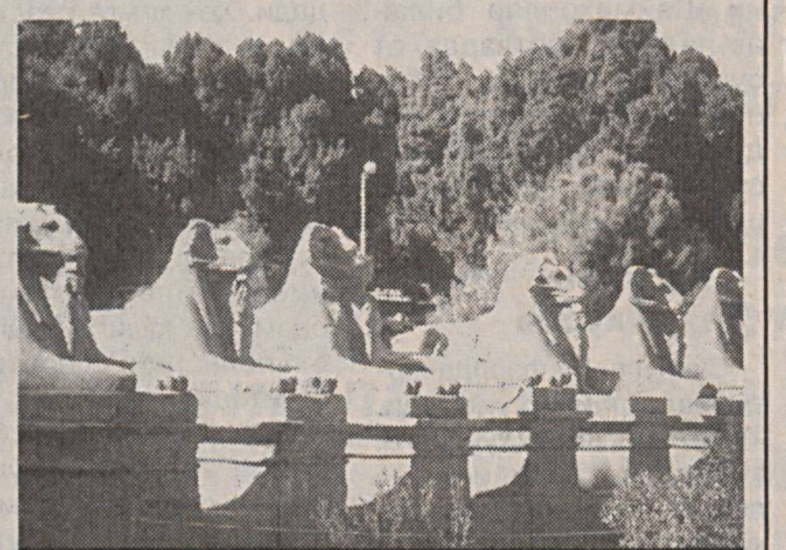

Дунёни икки ярим шарга бўлиб турадиган чизиқлар ўртасида жойлашганлиги аниқланган мазкур пирамидалар қабр сифатида ҳам қурилган бўлиши мумкин. Бироқ фиръавнлар қабрлари баланд тошлар орасида ёки ер остида бўлганлиги маълум. Пирамидалар эса ер юзидан 150 метр баландликка кўтарилган ҳамда унинг узун айлана даҳлизлари бўлган. Шунингдек, подшо ва подшо аёлининг хоналари деб аталадиган жойлар ташқаридан тоза ҳаво кириб турадиган қилиб ишлангани улар қабр сифатида қурилган деган фикрга тўғри келмайди.

Космос нурлари ёрдамида пирамидалар сирини ўрганиш ишларига бошчилик қилган доктор Амр Гхеднинг айтишича, пирамиданинг ичида табиат қонунларига қарши, ҳеч ким сирини билмайдиган номаълум тилсим куч бор. Бу фикрларнинг барчасига мисрликларнинг «Дунёдаги барча вақтдан қўрқади, вақт эса пирамидалардан қўрқади», деган мақоли хулоса бўлади.

Қидирбой ТЎЛАБОЕВ тайёрлади.

Муассис: «Миллий тикланиш» демократик партияси

МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ ИЖТИМОИЙ СИЁСИЙ ГАЗЕТА MILLIY TIKLANISH

Бош муҳаррир Ҳосил КАРИМОВ

ТЕЛЕФОНЛАР: Қабулхона — 233-67-51. Бўлимлар — 236-58-73.
E-mail: milliy-tiklanish@mail.ru

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй
Ⓡ - Тижорат материали

Газета таҳририят компьютер базасида терилди ва саҳифаланди.
Босишга топшириш вақти 22.00
Нашр кўрсаткичи — 158

Газета 02 23-рақам билан рўйхатдан ўтган.
Буюртма: Г — 223.
Ҳажми 2 босма табоқ.
Адади 2848
Сотувда эркин нархда

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Манзил: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй

1 2 3 4 6

Босишга топширилди — 23.30